

ZARZĄD POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO

RAPORT

**Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO NA LATA 2017 - 2020 Z
PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024”
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 R. DO 31 GRUDNIA 2020 R.**

**Powiat
Łomżyński**
Tu, zostaję!

2020

Zamawiający:

Zarząd Powiatu Łomżyńskiego
Starostwo Powiatowe w Łomży
ul. Szosa Zambrowska 1/27
18-400 Łomża

Wykonawca:

EKOTON Sp. z o.o.

siedziba: ul. Ciepła 12/4; 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U, 15 - 464 Białystok
tel./fax. (85) 744-67-95

Zespół autorów:

dr Grzegorz Chocian
mgr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Agnieszka Łuniewska

Wersja ostateczna z dnia 7 grudnia 2020 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
1.1. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA.....	3
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO.....	4
2.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY	4
2.2. LUDNOŚĆ.....	6
2.3. GOSPODARKA.....	8
3. STAN ŚRODOWISKA	9
3.1. POWIETRZE.....	9
3.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	13
3.3. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA.....	15
3.4. WALORY PRZYRODNICZE - LASY I FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	18
3.5. GOSPODARKA ODPADAMI	21
3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	24
3.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	27
3.8. ZŁOŻA SUROWCÓW.....	28
3.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	32
4. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	35
5. STAN I OCENA WYKONANIA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	38
6. WNIOSKI.....	49
SPIS RYCIN.....	51
SPIS TABEL	51
SPIS LITERATURY.....	52
ZASOBY INTERNETOWE	54

1.WPROWADZENIE

Niniejszy „Raport z realizacji Programu ochrony środowiska powiatu łomżyńskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024” za okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r” powstał w celu oceny stopnia realizacji zadań zapisanych w „Programie Ochrony Środowiska powiatu łomżyńskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024” przyjętym Uchwałą Nr XXIII/124/2017 Rady Powiatu Łomżyńskiego z dnia 9 marca 2017 roku.

W ww. Programie określono cele ekologiczne, harmonogram działań, a także źródła finansowania niezbędne do osiągnięcia postawionych przed Gminą celów.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2020 poz. 1219) ani inne akty wykonawcze nie określają wymagań dotyczących formy i struktury, jaką musi posiadać Raport z wykonania Programu. Opracowane przez Ministerstwo Środowiska w 2015 roku „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” mówią, że organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co dwa lata raporty z wykonania POŚ, które następnie przedstawia odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Organ wykonawczy przedkłada raport także do wiadomości Ministra Środowiska (województwo), zarządu województwa (powiat) albo zarządu powiatu (gmina). W raporcie powinna zostać dokonana ewaluacja realizowanych zadań i poziomu osiągnięcia przyjętych wskaźników. W proces ewaluacji powinni zostać włączeni wszyscy interesariusze, w tym służby i inspekcje działające na terenie danej JST.

Przedkładany Raport opracowano głównie w oparciu o dane ankietowe pozyskane ze Starostwa Powiatowego, Urzędów Gmin z terenu powiatu łomżyńskiego oraz dane z Głównego Urzędu Statystycznego. Posiłkowano się również informacjami, danymi monitoringowymi i opracowaniami będącymi w posiadaniu Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, Państwowego Instytutu Geologicznego oraz zasobami internetowymi.

1.1.Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania

Obowiązek sporządzania raportu w zakresie realizacji zadań wynikających z przyjętego Programu ochrony środowiska wynika z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2020 poz. 1219), gdzie zawarto zapis, iż organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawienia go Radzie Powiatu. Niniejszy dokument, swoim raportowaniem obejmuje lata 2019 - 2020.

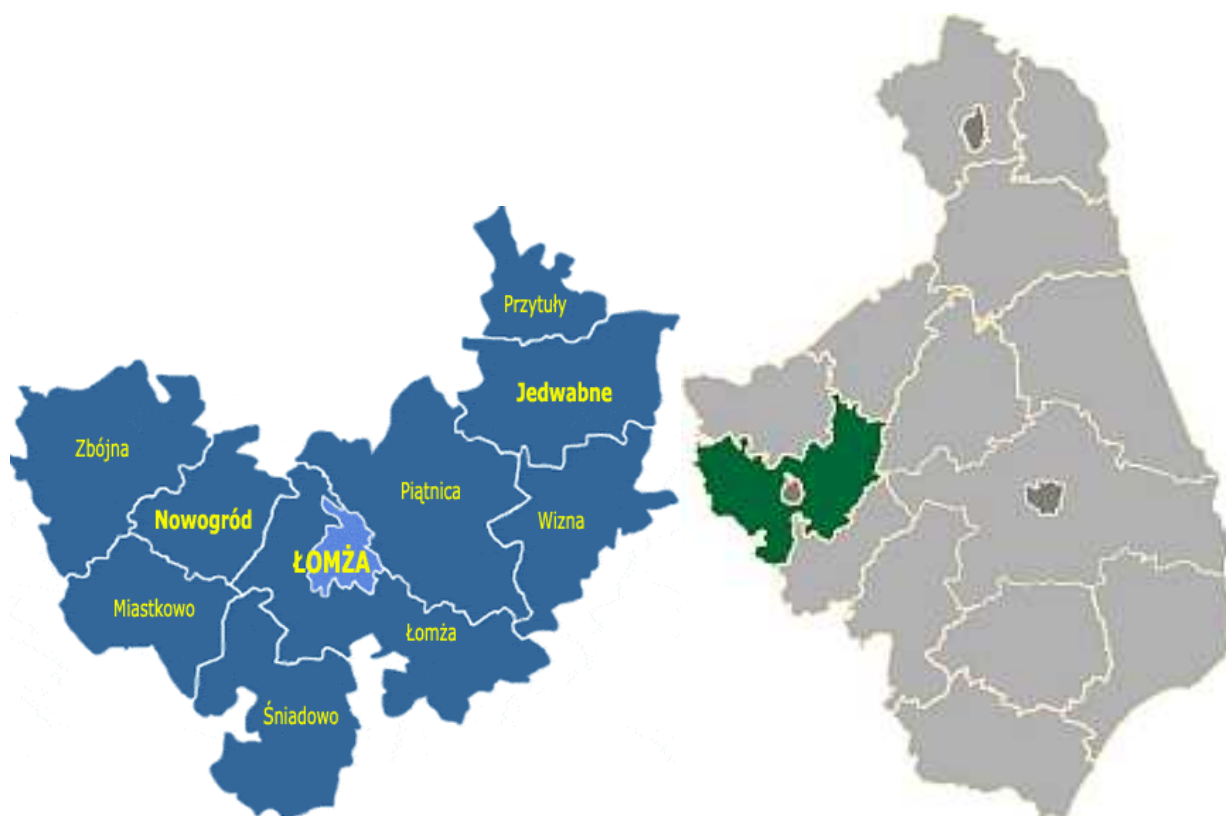
2.CHARAKTERYSTYKA POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO

2.1.Położenie i podział administracyjny

Powiat łomżyński położony jest w zachodniej części województwa podlaskiego. Powiat graniczy z powiatem grajewskim, kolneńskim, monieckim, zambrowskim w województwie podlaskim oraz z powiatem ostrołęckim i ostrowskim w województwie mazowieckim oraz z miastem Łomża.

Powiat łomżyński swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje następujące gminy:

- 2 gminy miejsko-wiejskie - Jedwabne, Nowogród,
- 7 gmin wiejskich - Łomża, Miastkowo, Piątnica, Przytuły, Śniadowo, Wizna, Zbójna.

Ryc. 1. Położenie powiatu łomżyńskiego w województwie podlaskim.

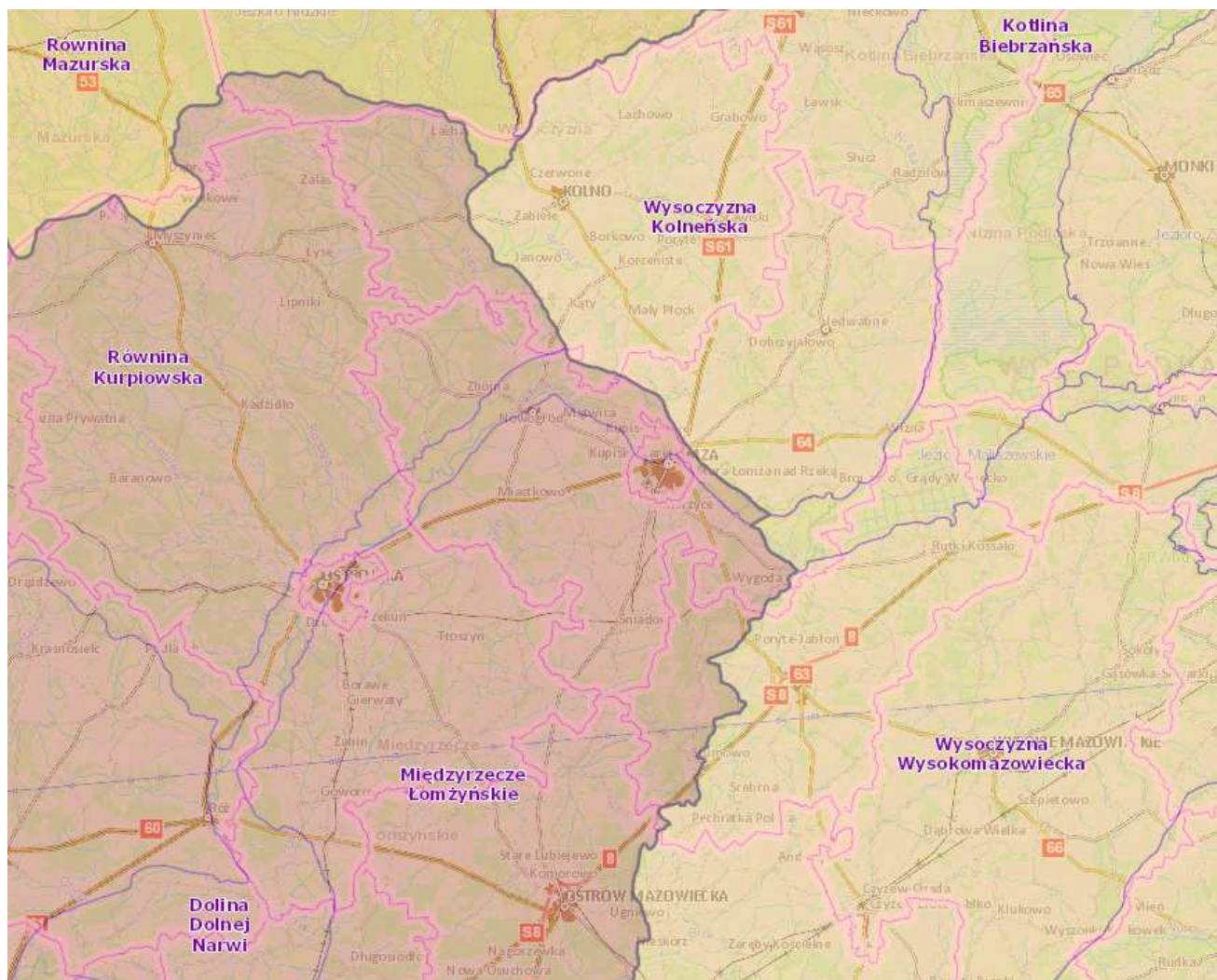
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl/> oraz <http://www.gminy.pl/>

Ryc. 2. Powiat łomżyński.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Pod względem geograficznym powiat znajduje się na terytorium 2 makroregionów: Niziny Północnomazowieckiej (mezoregiony: Międzyrzecze Łomżyńskie, Równina Kurpiowska oraz Dolina Dolnej Narwi) oraz Niziny Północnopodlaskiej (mezoregiony: Wysoczyzna Kolneńska, Kotlina Biebrzańska, Wysoczyzna Wysokomazowiecka). Położenie powiatu na tle podziału fizycznogeograficznego Polski przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 3. Granice powiatu łomżyńskiego na tle podziału fizycznogeograficznego Polski.

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl/>

2.2. Ludność

Zgodnie z danymi GUS obszar powiatu łomżyńskiego w 2019 roku zamieszkiwało 50943 osób (stan na 31 XII), w tym 3771 osób mieszkało w mieście a 47172 na obszarze wsi. Gęstość zaludnienia w 2019 roku wynosiła 38 osób na 1 km². Zmianę liczby ludności powiatu łomżyńskiego w latach 2010 - 2019 obrazuje poniższa rycina.

Ryc. 4. Zmiana liczby ludności powiatu łomżyńskiego w latach 2010-2019.

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tab. 1. Liczba ludności powiatu łomżyńskiego w podziale na gminy w 2019 r.

Jednostka samorządu terytorialnego	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
gmina miejsko-wiejska Jedwabne	15921	5299
gmina miejsko-wiejska Nowogród	10121	4028
gmina wiejska Łomża	20695	11162
gmina wiejska Miastkowo	11485	4 218
gmina wiejska Piątnica	21906	10702
gmina wiejska Przytuły	7115	2073
gmina wiejska Śniadowo	16298	5312
gmina wiejska Wizna	13338	3957
gmina wiejska Zbójna	18580	4192
Powiat łomżyński razem	135459	50943

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

2.3. Gospodarka

Powiat łomżyński zaliczany jest do regionów typowo rolniczych. W przemyśle dominują przedsiębiorstwa z branży rolno - spożywczej, budowlanej i drzewnej. Do największych zakładów branży spożywczej należą SCANDIC FOOD Sp. z o.o. w Chojnach Starych, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy oraz Ubojnia Zwierząt Robert Rytel z siedzibą w Podgórzu.

Zgodnie z danymi GUS za 2019 rok na terenie powiatu łomżyńskiego istniało 3354 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, w tym:

- sektor publiczny - ogółem - 105,
- sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego - 77,
- sektor publiczny - spółki handlowe - 1,
- sektor prywatny - ogółem - 3244,
- sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 2755,
- sektor prywatny - spółki handlowe - 82,
- sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego - 6,
- sektor prywatny - spółdzielnie - 21,
- sektor prywatny - fundacje - 15,
- sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne - 134.

Tab. 2. Instalacje na terenie powiatu łomżyńskiego posiadające pozwolenie zintegrowane

Lp.	Nazwa podmiotu	Organ wydający pozwolenie	Data wydania pozwolenia	Rodzaj instalacji (nazwa i lokalizacja)
1	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy ul. Forteczna 3, 18-421 Piątnica	Starosta Łomżyński	07.12.2011 r.	Instalacja do przetwórstwa mleka i produkcji wyrobów mleczarskich o zdolności przetwarzania wyrobów mleczarskich do 1200 ton mleka/dobę, zlokalizowanej w Piątnicy, ul. Forteczna 3
2	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy ul. Forteczna 3, 18-421 Piątnica	Starosta Łomżyński	01.07.2015 r.	Instalacja do oczyszczania ścieków przemysłowych pochodzących z instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego, zlokalizowana przy ul. Czarnockiej w Piątnicy
3	UBOJNIA ZWIERZĄT ROBERT RYTEL ul. Polna 4, Podgórze, 18-400 Łomża	Starosta Łomżyński	26.07.2017 r.	Instalacja do uboju zwierząt o zdolności produkcyjnej ponad 50 ton tusz na dobę, eksploatowana na działkach o nr 284/1, 285/1 i 283/6 w miejscowości Podgórze, gm. Łomża

Lp.	Nazwa podmiotu	Organ wydający pozwolenie	Data wydania pozwolenia	Rodzaj instalacji (nazwa i lokalizacja)
4	Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. ul. Akademicka 22, 18-400 Łomża zarządzający Zakładem Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii (ZPiUO)	Marszałek Województwa Podlaskiego	26.10.2017 r.	Instalacja do: - składowania odpadów, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 ton, z wyjątkiem składowisk odpadów obojętnych lub obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, - do odzysku lub kombinacji odzysku lub unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę, z wykorzystaniem obróbki biologicznej, zlokalizowane w Czartorii, gm. Miastkowo
5	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uługowe LEKARO Jolanta Zagórska Wola Ducka 70A 05-408 Glinianka	Marszałek Województwa Podlaskiego	12.06.2015 r.	Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowana w m. Ratowo-Piotrowo, gm. Śniadowo, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 ton
6	Michał Świerżewski Kalinowo 1 18-421 Piątnica	Marszałek Województwa Podlaskiego	27.03.2017 r.	Instalacja do chowu brojlerów o obsadzie powyżej 40000 stanowisk zlokalizowana we wsi Kalinowo, gm. Piątnica

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Łomży.

Ponadto w maju 2020 r. na wniosek Pana Marka Świerżewskiego przez Marszałka Województwa Podlaskiego zostało wszczęte postępowanie w sprawie wydania pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji do hodowli drobiu o obsadzie powyżej 40 000 stanowisk, zlokalizowanej na działkach o nr geod. 14/1, 14/4 i 15 w obrębie Rakowo - Czachy, gmina Piątnica.

3.STAN ŚRODOWISKA

3.1.Powietrze

Powiat łomżyński charakteryzuje się stosunkowo niewielkim poziomem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie są nieliczne ciepłownie komunalne i przemysłowe oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego. Powszechnymi nośnikami energii cieplnej w gospodarstwach domowych powiatu łomżyńskiego są przede wszystkim paliwa stałe: drewno, trociny i węgiel. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 r. emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z terenu powiatu wynosiła 23287 ton. W porównaniu do lat poprzednich zauważalny jest stały wzrost emisji. Emisja zanieczyszczeń pyłowych także wzrasta na przestrzeni lat ale jest niska i utrzymuje się na poziomie kilku ton.

Tab. 3. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie łomżyńskim

Emisja/jednostka		Rok									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Emisja zanieczyszczeń pyłowych											
ogółem	t/r	2	2	2	2	2	6	9	9	9	9
ogółem (Polska = 100)	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,02	0,03	0,03	0,03
ogółem na 1 km ² powierzchni	t/r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
ze spalania paliw	t/r	2	2	2	2	2	6	9	9	9	9
Emisja zanieczyszczeń gazowych											
ogółem	t/r	12 682	12 926	15 948	17 317	17 798	19 234	19 676	20 162	21 320	23 287
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	34	34	35	36	37	46	48	51	115	129
dwutlenek siarki	t/r	13	12	11	12	12	18	23	23	22	24
tlenki azotu	t/r	13	14	16	16	17	20	21	24	53	59
tlenek węgla	t/r	8	8	8	8	8	8	4	4	40	46
dwutlenek węgla	t/r	12 648	12 892	15 913	17 281	17 761	19 188	19 628	20 111	21 205	23 158
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń											
pyłowe	t/r	55	55	55	55	55	53	80	84	83	90
gazowe	t/r	23	23	22	24	25	20	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zgodnie z publikacją Głównego Inspektoratu Ochrony środowiska „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2019” ocena jakości powietrza w województwie podlaskim wskazuje na utrzymujący się problem z zanieczyszczeniem powietrza: pyłem zawieszonym PM_{2,5} oraz ozonem. Przekroczenia wartości dopuszczalnych w zakresie tych zanieczyszczeń (klasa C i D2) stwierdzono w strefie podlaskiej pod względem zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM_{2,5} (II faza) oraz ozonem (poziom celu długoterminowego w ocenie zdrowia i roślin) i strefie Aglomeracja Białostocka pod względem zanieczyszczenia ozonem (poziom celu długoterminowego).

Strefa podlaska uzyskała klasę C ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5} (II faza) - stężenie średnioroczne, kryterium ochrona zdrowia. Strefa podlaska uzyskała klasę D2 ze względu na przekroczenia ozonu - poziom celu długoterminowego, kryterium ochrona

zdrowia oraz kryterium ochrona roślin. Aglomeracja Białostocka uzyskała klasę D2 ze względu na przekroczenia ozonu - poziom celu długoterminowego, kryterium ochrona zdrowia.

Przekroczenia w zakresie pyłu zawieszonego PM_{2,5} związane są z emisją pochodzącą głównie z indywidualnych źródeł niskiej emisji, w okresie grzewczym. Obszarem przekroczeń jest miasto Łomża. Na stacji pomiarowej zlokalizowanej w tym mieście co roku odnotowywane są wysokie stężenia tego zanieczyszczenia. Przekroczenia w zakresie ozonu wystąpiły na terenie całego województwa podlaskiego.

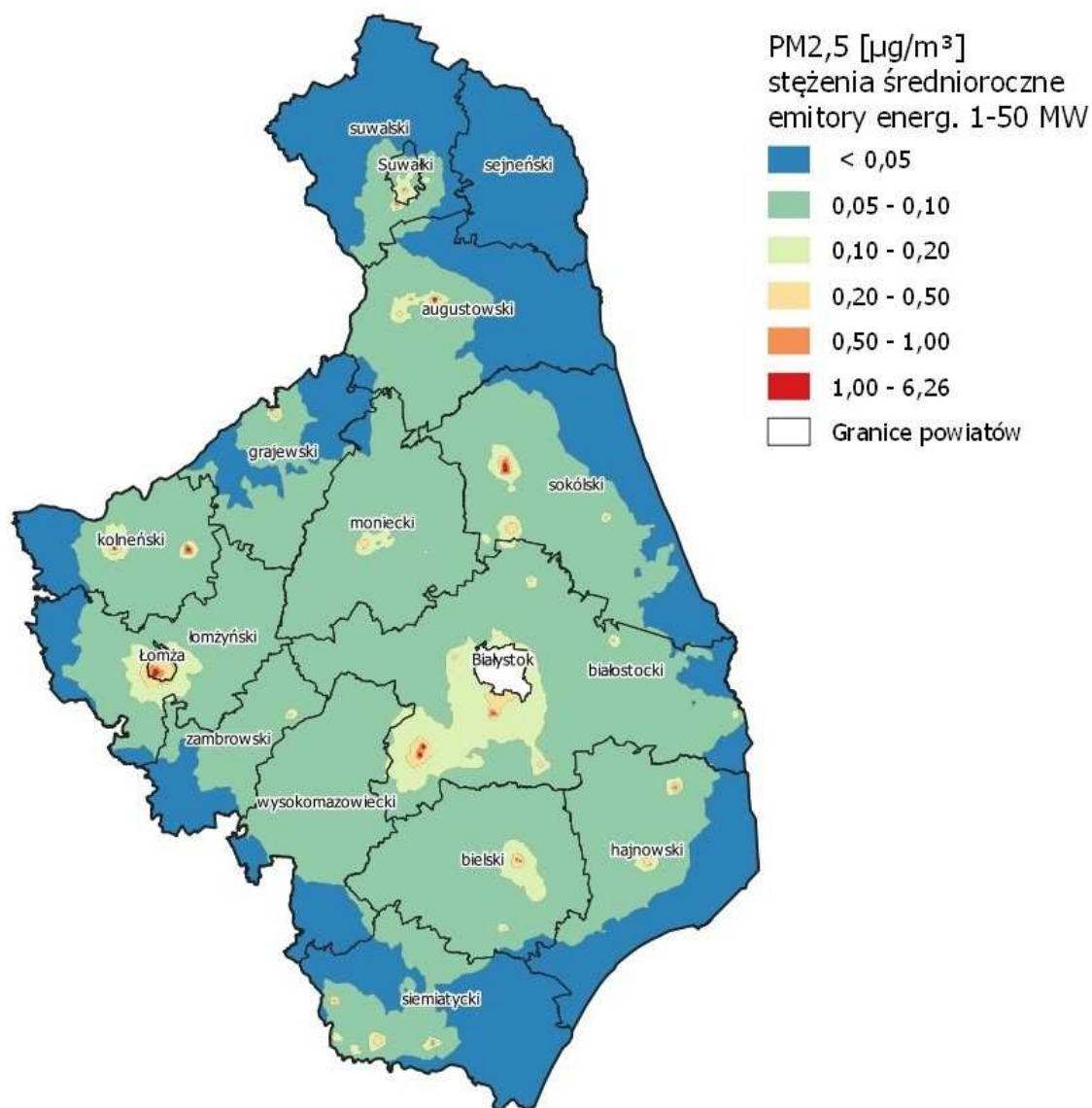
Ze względu na przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w 2020 r. opracowano aktualizację „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” zatwierdzoną Uchwałą nr XIX/236/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. W programie wymieniono obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} w strefie podlaskiej w 2018 r., gdzie znalazły się tereny powiatu łomżyńskiego, tj.: południowozachodnią część gminy wiejskiej Łomża, m.in. wsie: Konarzyce, południową część wsi Stare Kupiski. W programie wymieniono także obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w strefie podlaskiej w 2018 r, gdzie znalazły się tereny powiatu łomżyńskiego, tj.: część gminy wiejskiej Łomża, który otacza miasto Łomża od południa, zachodu i północno-zachodu, wsie: Stare Kupiski, Jarnuty, Konarzyce, Stara Łomża przy Szosie, Zawady oraz część zachodnia gminy wiejskiej Piątnica, która znajduje się po wschodniej stronie miasta Łomża, wieś Piątnica Poduchowna. Zarówno w przypadku przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} jak i poziomu docelowego B(a)P jako przyczynę podano oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej określa planowanych działania naprawcze w strefie podlaskiej, niezbędne do realizacji w celu osiągnięcia zakładanego efektu ekologicznego, tj. takiego ograniczenia emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} i benzo(a)pirenu, aby poziomy: dopuszczalny pyłu PM_{2,5} oraz poziom docelowy B(a)P były dotrzymane, tj.:

- ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w miastach na prawach powiatu, miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy (np. podłączenie do sieci ciepłowniczej, wymiana starych kotłów węglowych)
- szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji - ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich oraz miasta będących siedzibą gmin miejsko-wiejskich strefy podlaskiej

- opracowanie i przyjęcie w miastach na prawach powiatu oraz miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego
- zwiększanie powierzchni zieleni w Łomży
- edukacja ekologiczna

Termin realizacji Programu w zakresie działań niezbędnych do przywracania poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ ustalono na dzień 31 grudnia 2023 roku. Termin realizacji Programu w zakresie działań niezbędnych do przywracania poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu ustalono na dzień 30 czerwca 2026 roku.

Ryc. 5. Udziały % emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł o mocy 1-50 MW w stężeniach średniorocznych PM_{2,5} w strefie podlaskiej w 2018 r.

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, aktualizacja 2020 r.

W związku ze zmianami, jakie zachodzą w środowisku naturalnym jednym z istotnych elementów jego ochrony, mającym wpływ nie tylko na region, ale i cały kraj, jest rozwój wykorzystania energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii (OZE). Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym, przyczynia się do poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji gazów powodujących zmiany w klimacie. Odnawialne źródła energii mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego, mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym poszczególnych gmin i powiatów, poprawiając zaopatrzenie w energię. Od kilku lat w powiecie łomżyńskim obserwuje się wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, wymianą starych kotłów na gazowe i pellet (Program Czyste Powietrze). Zgodnie z „Raportem o stanie Powiatu Łomżyńskiego za 2019 rok” w 2017 roku wydano 2 pozwolenia na budowę dla instalacji paneli fotowoltaicznych, w 2018 r. - 9 pozwoleń a w 2019 r. - 10 pozwoleń.

3.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Tereny powiatu łomżyńskiego leżą się w zlewniach Narwi, Biebrzy i Pisy i są zaliczane do uboższych w kraju pod względem zasobów wód powierzchniowych. Główną rzeką powiatu jest Narew, a jej największymi i najcenniejszymi dopływami są: Biebrza i Pisa. Mniejszymi, ale istotnymi, dopływami są rzeki: Łojewek, Jedwabianka, Gać (z Jabłonką), Łomżyczka, Lepacka Struga, Krzywa Noga i Ruż.

Badania jakości wód realizowane są w ramach opracowanego przez opracowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska „Programu monitoringu środowiska województwa podlaskiego w latach 2016-2020”. Wyniki publikowane są na stronie internetowej <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>. W 2017 roku na terenie powiatu łomżyńskiego badaniami w ramach monitoringu wód powierzchniowych objęto 5 jednolitych części wód powierzchniowych płynących (JCWP). Były to:

- JCWP badane w ramach monitoringu diagnostycznego:

- JCWP Narew od Lizy do Biebrzy - badana w punkcie pomiarowo-kontrolnym Strękowa Góra, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000 - Stan wód określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły.
- JCWP Narew od Biebrzy do Pisy - badana w punkcie pomiarowo-kontrolnym Nowogród (pow. ujścia Pisy), w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000 - Stan wód określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły.

- JCWP Krzywa Noga - badana w punkcie pomiarowo-kontrolnym Jankowo Młodzianowo, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000 - Stan wód określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły.
- JCWP Łojewek od dopływu w Olszynie do ujścia - badana w punkcie pomiarowo-kontrolnym Bronowo, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000 - Stan wód określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły.

- JCWP badane w ramach monitoringu operacyjnego:

- JCWP Łojewek od źródeł do dopływu w Olszynie - badana w punkcie pomiarowo-kontrolnym Kownaty - ze względu na dobry stan ekologiczny i brak badań chemicznych, nie ma możliwości oceny stanu wód.

Z danych „Syntetycznego raportu z klasyfikacji i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019” opublikowanego na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, iż zły stan jednolitych części wód powierzchniowych w powiecie łomżyńskim utrzymuje się. Zły stan wód powierzchniowych, związany z odprowadzaniem ścieków do wód oraz spływem powierzchniowym z terenów rolniczych.

Wody podziemne są zasobem naturalnym, który powinien być szczególnie chroniony przed pogorszeniem stanu i zanieczyszczeniem chemicznym. Najczęstszymi źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niezisolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Na terenach silnie uprzemysłowionych głównym zanieczyszczeniem są siarczany, z kolei na terenach rolniczych są to azotany i fosforany pochodzące z nawożenia i nieskanalizowanych terenów wiejskich. Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia powiatu łomżyńskiego w wodę do celów komunalnych i przemysłowych.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) w sieci piezometrów leżących we wszystkich Jednolitych Częściach Wód Podziemnych.

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1289 punktach pomiarowych. Na terenie powiatu łomżyńskiego badania zrealizowano w punkcie w miejscowości Morgowniki w gminie Nowogród. Badania pozwoliły zakwalifikować wodę podziemną zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu

jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) do II klasy - wody dobrej jakości.

Jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu łomżyńskiego wskazuje na pilną potrzebę realizacji działań zmierzających do jej poprawy. Obserwuje się zdecydowanie lepszy stan jakości wód podziemnych.

3.3. Gospodarka wodno - ściekowa

Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku w powiecie łomżyńskim pobrano na potrzeby gospodarki narodowej i ludności 3963,7 dam³ wody. Najwięcej wody w 2019 roku w powiecie zużyto na eksploatację sieci wodociągowej - 2261,7 dam³. Zużycie wody na jednego mieszkańca od 2010 roku oscyluje w granicach 57,9 - 77,9 m³.

Tab. 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w powiecie łomżyńskim w ciągu roku.

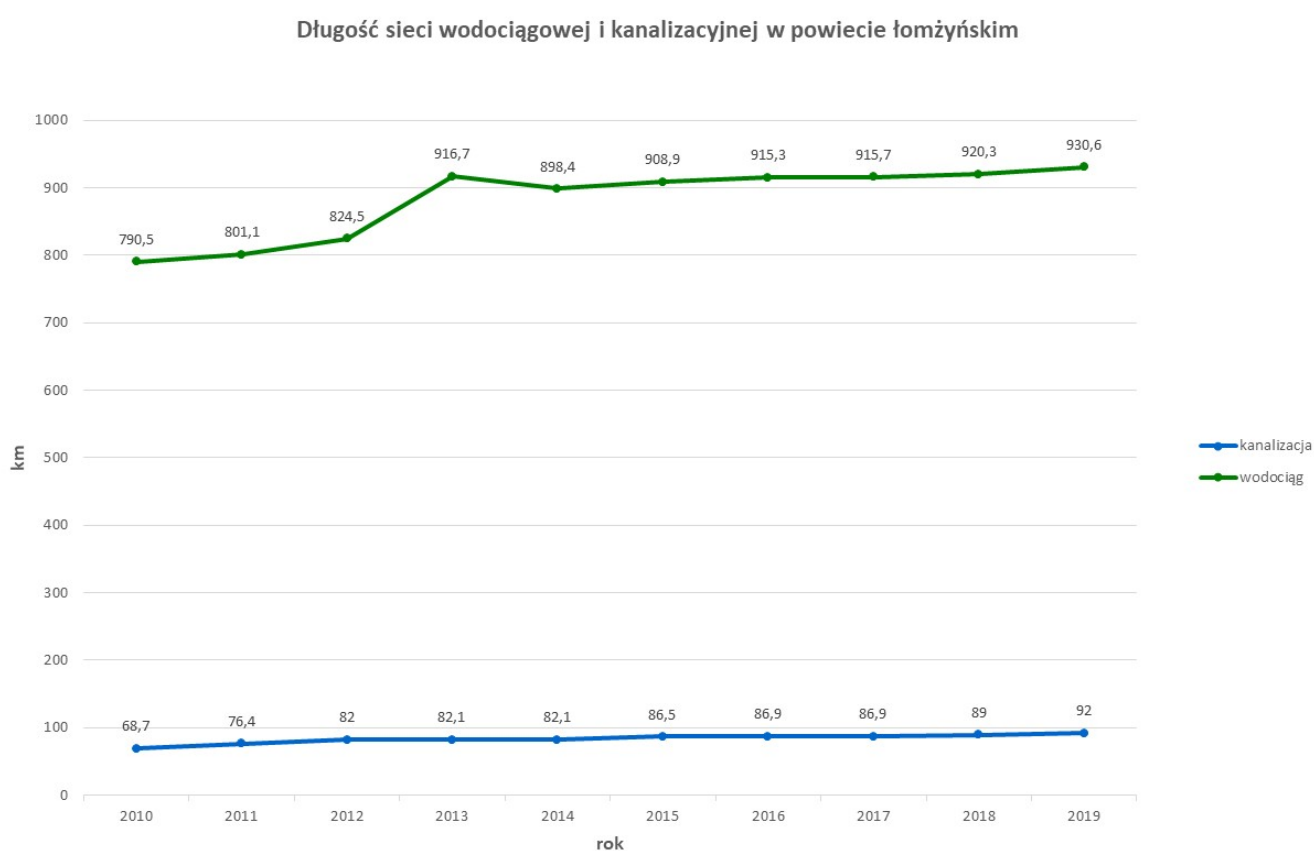
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	Jednostka	Lata									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	dam ³	3 110,3	3 187,5	3 020,9	3 081,3	3 327,6	3 508,8	3 573,6	3 647,4	3 846,6	3 963,7
przemysł	dam ³	759	768	703	706	768	835	893	1 020	1 012	1 045
rolnictwo i leśnictwo	dam ³	685	680	657	657	657	657	657	657	657	657
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	1 666,3	1 739,5	1 660,9	1 718,3	1 902,6	2 016,8	2 023,6	1 970,4	2 177,6	2 261,7
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam ³	1 428,9	1 456,6	1 460,5	1 549,9	1 652,2	1 781,8	1 734,6	1 617,2	1 778,4	1 820,7
udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	24,4	24,1	23,3	22,9	23,1	23,8	25,0	28,0	26,3	26,4
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	59,6	61,1	57,9	59,2	64,3	68,1	69,6	71,2	75,4	77,9

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Sieć wodociągowa w pow. łomżyńskim jest systematycznie, choć powoli, rozbudowywana. Zgodnie z danymi GUS za 2018 r. (brak danych za 2019 r.) w powiecie znajduje się 920,3 km czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej. Najdłuższą sieć wodociągową posiada gmina

Piątnica. W 2018 r. 82,2 % ludności powiatu łomżyńskiego korzystało z sieci wodociągowej.

W powiecie łomżyńskim sieć kanalizacyjna jest znacznie krótsza od sieci wodociągowej. Od lat kanalizacja jest powoli rozbudowywana. Długość całkowita w 2018 roku wyniosła 89,0 km. Najdłuższą sieć kanalizacyjną ma gmina Piątnica, natomiast gminy - Miastkowo, Przytuły i Zbójna - są całkowicie nieskanalizowane (dane GUS za 2018 r.). Kanalizacja w 2018 r. (brak danych za rok 2019) obsługiwała 20,5 % mieszkańców powiatu łomżyńskiego.

Ryc. 6. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie łomżyńskim.

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tab. 5. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie łomżyńskim w 2018 r.

Parametr i jednostka		Jednostka Samorządu Terytorialnego									
		powiat łomżyński	gm. Jedwabne	gm. Łomża	gm. Miastkowo	gm. Nowogród	gm. Piątnica	gm. Przytuły	gm. Śniadowo	gm. Wizna	gm. Zbójna
Wodociągi											
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	920,3	80,2	153,3	89,6	56,3	163,7	60,9	128,8	72,3	115,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	12525	770	3353	1024	1102	2676	463	1365	937	835
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności JST	82,2	48,7	97,3	82,1	89,4	89,9	83,9	88,9	68,2	62,4
Kanalizacja											
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	89,0	8,1	24,5	0,0	6,5	29,4	0,0	6,0	14,5	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 431	332	683	0,0	142	694	0,0	246	334	0,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności JST	20,5	21,6	24,7	0,0	44,8	24,9	0,0	19,7	26,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

W 2019 r. z terenu powiatu łomżyńskiego odprowadzono do wód lub do ziemi łącznie 1160 dam³ ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia, z czego 100 % ścieków oczyszczono. Dominującym sposobem oczyszczania ścieków jest ich oczyszczanie biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów - związków azotu i fosforu (1073 dam³), co przyczynia się do ograniczenia antropopresji na środowisko wodne.

Ze względu na słabo rozbudowaną sieć kanalizacyjną, głównie na terenach wiejskich, znaczna ilość ścieków gromadzona jest w nie zawsze dokładnie uszczelnionych, lub wcale nie uszczelnionych, szambach. Ponadto część nieczystości wywożona jest na łąki, pola lub wylewana do rowów, skąd trafia do środowiska wodnego. Według danych GUS w 2018 (brak danych za 2019 r.) roku na terenie powiatu funkcjonowało 8324 zbiorników bezodpływowych (szamb), 1013 oczyszczalni przydomowych oraz 4 stacje zlewne.

Ilość ścieków przemysłowych odprowadzanych i oczyszczonych w powiecie łomżyńskim w 2019 roku wyniosła 870 dam³. Ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego są w większości oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Niekorzystnym „ubocznym” zjawiskiem związanym z procesem oczyszczania ścieków jest powstawanie na oczyszczalniach osadów ściekowych. W oczyszczalniach komunalnych 2019 roku wg danych GUS wytworzono 40 ton osadów, z czego 8 ton zastosowano do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu. Na oczyszczalniach przemysłowych powstało w 2019 roku łącznie 649 tony osadów, z czego 647 ton zastosowano w rolnictwie a pozostałe magazynowano czasowo.

3.4. Walory przyrodnicze - lasy i formy ochrony przyrody

Lesistość powiatu łomżyńskiego zgodnie z danymi GUS za 2019 rok wynosi 22,8 %. Lesistość w 2010 roku wynosiła 22,3 %, w 2013 r. - 22,7 % a w 2017 r. już 22,7 %, należy więc stwierdzić iż powierzchnia lasów w powiecie łomżyńskim systematycznie wzrasta.

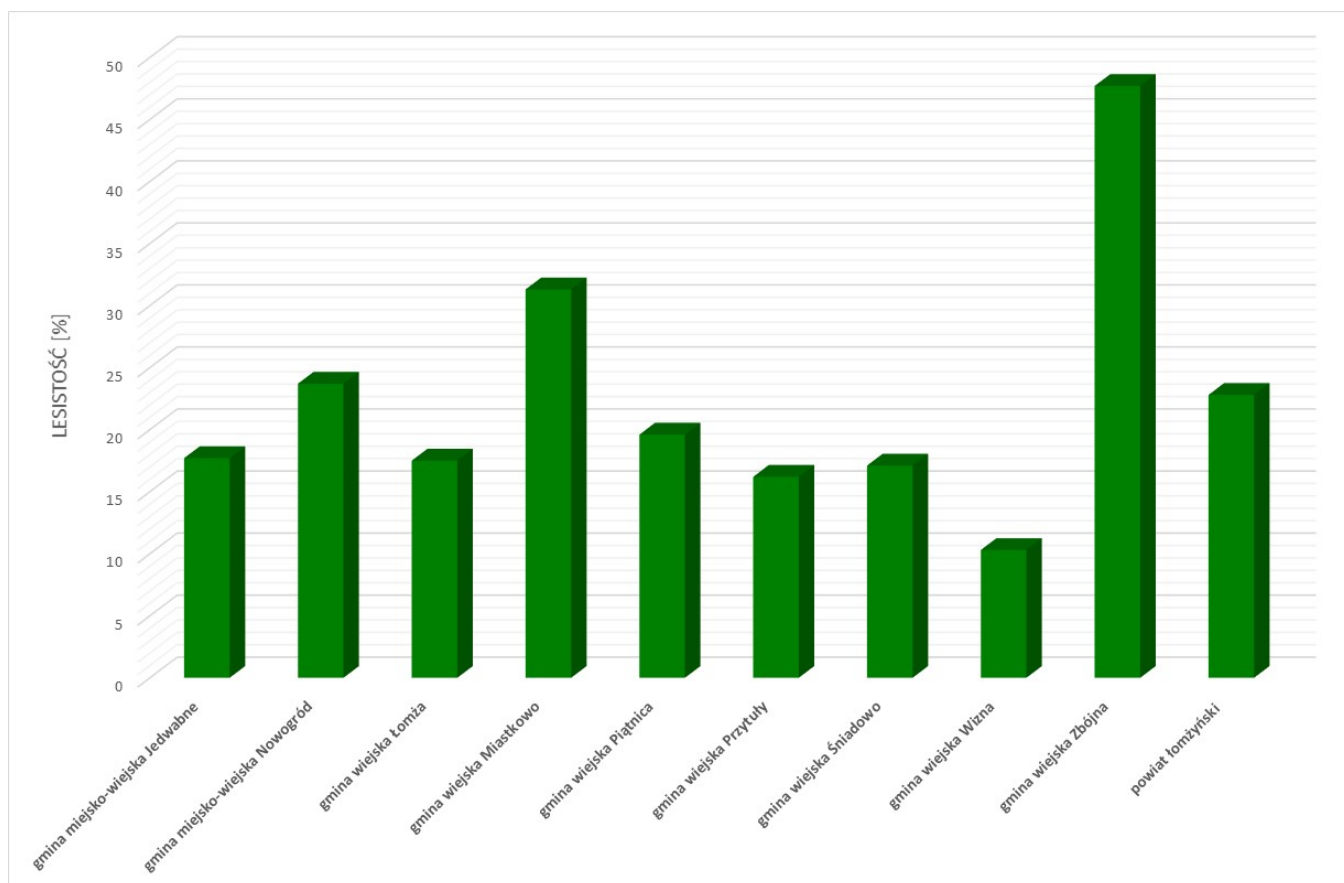
Tab. 6. Leśnictwo wszystkich form własności w powiecie łomżyńskim.

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2017 r.	Ilość w 2018 r.	Ilość w 2019 r.
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	31281,96	31251,27	31203,99
lesistość w %	%	22,9	22,9	22,8
grunty leśne publiczne ogółem	ha	13043,95	13050,27	13065,67

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2017 r.	Ilość w 2018 r.	Ilość w 2019 r.
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	12990,37	12995,59	13012,98
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	12969,19	12974,79	12992,24
grunty leśne prywatne	ha	18238,01	18201,00	18138,32
Powierzchnia lasów				
lasy ogółem	ha	31023,34	30992,65	30941,11
lasy publiczne ogółem	ha	12785,33	12791,65	12802,79
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	12731,75	12736,97	12750,10
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	12710,57	12716,17	12729,36
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	16,70	16,70	16,64
lasy publiczne gminne	ha	53,58	54,68	52,69
lasy prywatne ogółem	ha	18238,01	18201,00	18138,32
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia				
zalesienia ogółem	ha	5,54	0,00	0,78
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	5,54	0,00	0,78
zalesienia w % powierzchni ogółem	%	0,0	0,0	0,0
LASY PRYWATNE I GMINNE				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	18291,59	18255,68	18191,01
lasy ogółem	ha	18291,59	18255,68	18191,01
grunty leśne prywatne ogółem	ha	18238,01	18201,00	18138,32
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	17959,19	17923,00	17860,32
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	265,06	266,00	266,00
grunty leśne gminne ogółem	ha	53,58	54,68	52,69
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	53,58	54,68	52,69

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

W powiecie łomżyńskim większość lasów stanowią lasy prywatne (18138,32 ha w 2019 r.). Lesistość w powiecie od 2017 r. utrzymuje się na stałym poziomie. Niewielkie obniżenie ilości hektarów lasów prywatnych wynika z utrzymującej się w ostatnich latach dużej ilości wniosków o zmianę lasów na użytek rolny (zwiększająca się produkcja mleka i obsada bydła generuje zwiększone zapotrzebowanie na paszę).

Ryc. 7. Lesistość w powiecie łomżyńskim w 2019 r. z podziałem na gminy.

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

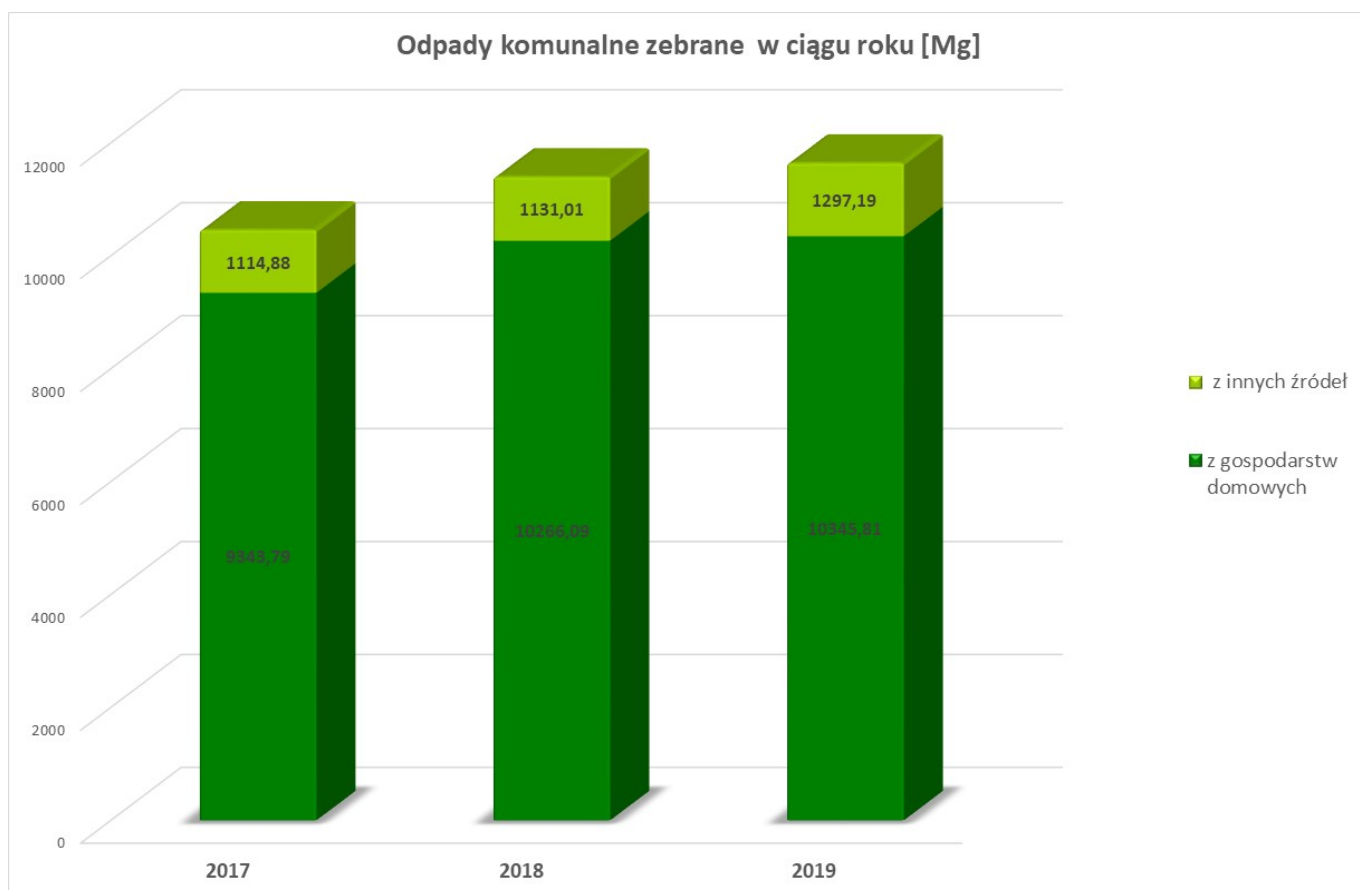
Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na terenie powiatu łomżyńskiego zlokalizowane są:

- Biebrzański Park Narodowy;
- 6 rezerwatów: Kalinowo, Kaniston, Czarny Kąt, Rycerski Kierz, Łokieć, Wielki Dział;
- Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi;

- 8 obszarów Natura 2000 - Dolina Pisy, Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie, Ostoja Narwiańska, Dolina Biebrzy, Dolina Dolnej Narwi, Przełomowa Dolina Narwi, Bagno Wizna, Ostoja Biebrzańska;
- 49 pomników przyrody,
- 22 użytki ekologiczne.

3.5. Gospodarka odpadami

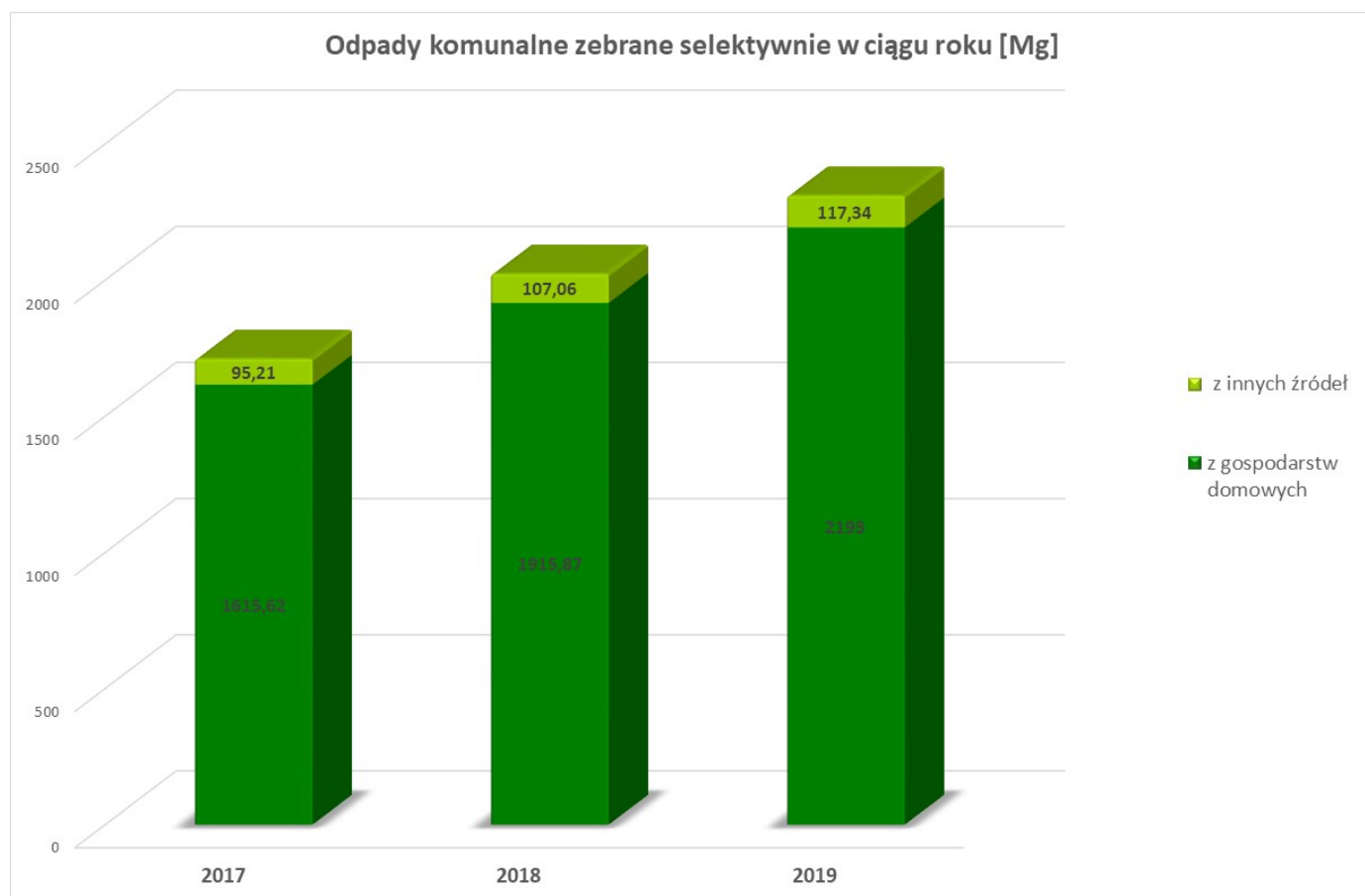
Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość zebranych odpadów komunalnych w powiecie łomżyńskim systematycznie rośnie i w 2019 r. wyniosła 11643 Mg. Odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych (10345,81 Mg) stanowią około 88,9 % wszystkich zebranych odpadów komunalnych.

Ryc. 8. Odpady komunalne zebrane w powiecie łomżyńskim

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zgodnie z danymi GUS od 2017 roku rośnie liczba odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ilości wszystkich zebranych odpadów. W 2017 roku odpady zebrane selektywnie stanowiły 16,4 %, w 2019 roku - 19,8 % wszystkich zebranych odpadów.

Ryc. 9. Odpady komunalne zebrane selektywnie w powiecie łomżyńskim

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość zebranych odpadów komunalnych w powiecie łomżyńskim w 2019 r. wyniosła 11643 Mg. Odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych (10345,81 Mg) stanowią około 88,9 % zebranych odpadów komunalnych.

Zgodnie z danymi GUS w powiecie łomżyńskim w 2019 r. zebrano selektywnie 2310,34 Mg odpadów, w tym:

- papier i tektura - 54,32 Mg,
- szkło - 569,28 Mg,

- tworzywa sztuczne - 604,98 Mg,
- metale - 0,42 Mg,
- niebezpieczne - 0,1 Mg,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - 23,61 Mg (w tym niebezpieczne - 9,38 Mg),
- wielkogabarytowe - 598,90 Mg,
- biodegradowalne - 180,95 Mg,
- opakowania wielomateriałowe - 10,94 Mg,
- zmieszane odpady opakowaniowe - 265,02 Mg,
- pozostałe - 1,82 Mg.

ODPADY PRZEMYSŁOWE

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych (nagromadzonych z wyłączeniem odpadów komunalnych) w powiecie łomżyńskim w 2019 r. wyniosła 25,3 tys. ton. Zostały one w 100 % przekazane innym odbiorcom.

Tab. 7. Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) w powiecie łomżyńskim.

Ilość odpadów [tys Mg]	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Ilość odpadów ogółem	50,6	54,5	54,1	17,7	25,3
Ilość odpadów przekazana innym odbiorcom	50,6	54,5	54,1	17,7	25,3

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

3.6. Klimat akustyczny

W powiecie łomżyńskim najbardziej narażone na uciążliwość hałasową są miejscowości leżące przy głównych krajowych trasach komunikacyjnych, prowadzących ruch tranzytowy w stronę granicy wschodniej tj. przy drogach krajowych nr 61, 63 i wojewódzkiej 677. Drogi te, mimo, że obciążone bardzo dużym ruchem lokalnym i tranzytowym, w tym bardzo dużym udziałem w ruchu pojazdów ciężarowych, są zwykłymi drogami jednojezdniowymi, bez żadnych urządzeń chroniących ludzi i środowisko. Na terenie powiatu łomżyńskiego nie ma żadnej obwodnicy i żadnego ekranu akustycznego, mimo, że prowadzone przez WIOŚ pomiary natężenia hałasu w miejscowościach leżących przy tych trasach (Śniadowo, Piątnica, Miastkowo), wykazują znaczne przekroczenia dopuszczalnych norm.

Zgodnie z publikacją Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2019 roku” w roku 2019 zbadano między innymi uciążliwość akustyczną wojewódzkiej DW677 w powiecie łomżyńskim w miejscowości Śniadowo (w 5 punktach pomiarowych):

- Punkt pomiarowy długookresowy zlokalizowany przy ul. Szosowej 16a (fragment drogi wojewódzkiej nr 677) - odcinek drogi na trasie Ostrów Mazowiecka - Łomża - badania wskazały przekroczenia poziomów dopuszczalnych o 3,8 dB dla poziomu dobowego L_{DWN} i o 5,5 dB dla poziomu nocy L_N ,
- Punkt pomiarowy krótkookresowy zlokalizowany przy ul. Szosowej 37 (fragment drogi wojewódzkiej nr 677) - odcinek drogi na trasie Ostrów Mazowiecka - Łomża - badania wskazały przekroczenia poziomów dopuszczalnych o 4,3 dB dla pory dziennej L_{AeqD} i o 9,9 dB dla pory nocy L_{AeqN} ,
- Punkt pomiarowy krótkookresowy zlokalizowany przy ul. Łomżyńskiej 29 - brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych,
- Punkt pomiarowy krótkookresowy zlokalizowany przy ul. Kolejowej 13 - brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych,
- Punkt pomiarowy krótkookresowy zlokalizowany przy ul. Kościelnej 18 - brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

2 drogi przebiegające przez tereny powiatu łomżyńskiego: DK61 i DW677 objęte są „Programem ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3000000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami LDWN i LN”. Program ten stanowi kontynuację działań podjętych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, których celem jest

poprawa warunków życia w regionie, poprzez ograniczenie hałasu powodowanego przez ruch komunikacyjny na drogach. Działania na rzecz ograniczenia hałasu podejmowane są w oparciu o przepisy Unii Europejskiej oraz krajowe przepisy dotyczące ochrony środowiska.

Droga krajowa nr 61 łączy Warszawę, województwo mazowieckie i Augustów, województwo podlaskie. W ramach „Programu ochrony środowiska przed hałasem...”, w granicach powiatu łomżyńskiego, analizą objęto odcinek Łomża - Kisielnica. Na w/w drodze w gminie Piątnica norowane są przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisk nawet w zakresie 10-15 dB. Na przedmiotowym odcinku drogowym obecnie nie planuje się przedsięwzięć, które pozwoliłyby na ograniczenie ruchu a tym samym obniżenie poziomu hałasu przy drodze. Nie planuje się także przedsięwzięć polegających na zastosowaniu celowych środków ochrony przed hałasem, np. ekranów akustycznych, cichej nawierzchni, itp. Zaplanowanym działaniem naprawczym jest budowa drogi S61 na odcinku Ostrów Mazowiecka - Szczuczyn (w tym obwodnica Łomży), która powinna wyprowadzić główny ruch tranzytowy poza gminę Piątnica. Realizacja inwestycji zaplanowana jest na lata 2018-2023.

Droga wojewódzka 677 prowadzi ruch z Łomży na kierunku południowo-zachodnim, tj. w stronę województwa mazowieckiego. Analizowany odcinek drogi o długości ~20 km jest jednojezdniowy i posiada dwa pasy ruchu (po jednym w każdym kierunku). Przechodzi kolejno przez Konarzyce, Konopki Młode, Ratowo - Piotrowo, Śniadowo oraz Jakać Dworną. Droga może oddziaływać także na niektóre inne miejscowości położone w niedużej odległości. Pierwszą charakterystyczną cechą omawianego odcinka drogi wojewódzkiej 677 jest duży udział pojazdów ciężkich, najczęściej z naczepami, poruszających się z dużą prędkością często na odcinkach z zabudową mieszkaniową. Ma to istotny wpływ dla kształtowania klimatu akustycznego. Zgodnie z w/w „Programem ochrony środowiska przed hałasem...” nowy przebieg drogi nr 677 na odcinku Konarzyce - Łomża od km 2+650 (miasto Łomża) do km 7+625, celem którego jest powiązanie komunikacyjne miasta Łomża z węzłem „Łomża Południe” w ciągu drogi ekspresowej S61 oraz wyprowadzenie ruchu drogowego poza tereny zurbanizowane, powinien poprawić obecną sytuację. Opisane powyżej działanie spowoduje wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru m. Konarzyce, dzięki czemu na starym przebiegu drogi nr 677 pozostanie ruch lokalny, a przede wszystkim ruch z niskim, albo wręcz zbliżonym do zera udziałem pojazdów ciężkich lub bardzo ciężkich. W konsekwencji prognozuje się spadek poziomu hałasu przy drodze pozwalający całkowicie wyeliminować występujące w m. Konarzyce przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników LDWN i LN. Ponadto na odcinku miejscowości Konopki Młode, Ratowo - Piotrowo, Śniadowo, Bagno także prognozuje się znaczący spadek poziomu hałasu komunikacyjnego. Jest to związane z oddaniem do użytkowania w szacunkowym terminie 2022 roku drogi ekspresowej S61, która powinna przejąć znaczącą część potoku ruchu z drogi nr 677. Droga 677 będzie

dalej biegła obecnym śladem, jednakże spadek poziomu hałasu można szacować na około 6 dB.

Istotnym elementem w zakresie zagrożenia hałasem, mającym wpływ na ograniczenie emisji hałasu jest rozwój transportu publicznego, który w powiecie łomżyńskim opiera się na autobusach. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie internetowej GUS w powiecie łomżyńskim w 2018 roku było 380 przystanków autobusowych, a w 2019 roku - 385 przystanków autobusowych. Zgodnie z opracowaniem „Raport o stanie Powiatu Łomżyńskiego za 2019 rok” został utworzony Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.. Przepisy ustawy z dnia 18 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1123) zmieniły sposób finansowania przewozów. Powodem wprowadzenia ustawowych rozwiązań jest problem z zapewnieniem dostępności autobusowego publicznego transportu zbiorowego dla obywateli z uwagi na niewystarczający poziom środków finansowych na realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w powyższym zakresie. W ramach Funduszu w powiecie łomżyńskim zostały utworzone od 1.10.2019 r., jako pilotaż, dwie linie komunikacyjne, których celem był m.in. dowóz osób chcących dojechać na targowiska, na trasach: Piątnica - Jedwabne przez Poniat wieś (kurs raz w tygodniu w środę; w 2019 roku wykonano 11 kursów) oraz Stare Kupiski - Nowogród (kurs raz w tygodniu w sobotę; w 2019 roku wykonano 12 kursów).

Korzystanie z utworzonych linii jest ograniczone, co z pewnością wynika z faktu, iż ludność odwykła od poruszania się publicznymi środkami transportu na wskazanych trasach. Samorządy zdecydowały się kontynuować w 2020 roku transport publiczny na opisanych liniach, z tym że Wójt Gminy Piątnica zwrócił się o modyfikację trasy Piątnica - Jedwabne, rezygnując z przejazdu przez wieś Poniat.

Istotnym elementem poprawy klimatu akustycznego jest budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych. Długość ścieżek w powiecie łomżyńskim systematycznie rośnie a ich budowa jest najczęściej związana z modernizacją i przebudową sieci dróg. Długość ścieżek rowerowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 8. Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) w powiecie łomżyńskim.

Ścieżki rowerowe	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem [km]	1,9	4,1	4,1	10,8	12,6
będących pod zarządem gminy [km]	0,7	0,7	0,7	1,0	1,4
będących pod zarządem starostwa [km]	0,0	2,2	2,2	2,2	2,2

Ścieżki rowerowe	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego [km]	1,2	1,2	1,2	7,6	9,0
ścieżki rowerowe na 100 km ² [km]	0,14	0,30	0,30	0,80	0,93
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² [km]	14,0	30,3	30,3	79,7	93,0
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności [km]	0,37	0,80	0,80	2,12	2,47

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>

3.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) w tym promieniowanie niejonizujące zaliczane jest obecnie do podstawowych rodzajów zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Promieniowanie niejonizujące to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywołwana zmianami rozkładów ładunków elektrycznych w układach materialnych, której absorpcja w organizmach żywych może wywoływać efekty biologiczne, nie powodując jednak jonizacji atomów i cząsteczek tych organizmów. Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami PEM, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje nadawcze radiowe i telewizyjne. Na terenie powiatu łomżyńskiego przebiegają linie energetyczne 400 kV Narew-Łomża-Ostrołęka oraz Etk - Łomża.

Sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się metodą pomiaru pól elektromagnetycznych w środowisku w otoczeniu instalacji wytwarzających takie pola i porównując otrzymane wyniki pomiarów z wartościami dopuszczalnymi. Przepisy prawne stanowią, że prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, są obowiązani do wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania oraz każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji.

Zgodnie z publikacją Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 w województwie podlaskim” terenie powiatu łomżyńskiego w 2018 roku pomiarów dokonano w 2 punktach w miejscowościach Jedwabne i Śniadowo, w 2019 roku w miejscowości Wizna. W żadnym z badanych punktów pomiarowych w powiecie łomżyńskim nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

3.8. Złóża surowców

Eksploatacja kopalin powoduje powstawanie w środowisku naturalnym zmian często nieodwracalnych. Ograniczenie się eksploatacji do jednej warstwy z równoczesnym przenoszeniem się z eksploatacją na inne złoża, powoduje niszczenie terenów oraz pozostawianie wartościowych partii złóż. Dotyczy to w szczególności wyrobisk o stosunkowo małej powierzchni, z reguły nieprzekraczającej 1 ha. Zwykle są to wyrobiska o niewielkiej głębokości, czynne czasowo w miarę potrzeb. Wynikiem takiej działalności jest pokrycie terenu dużą ilością wyrobisk, często niezagospodarowanych. Aby ograniczyć negatywny wpływ eksploatacji kopalin na środowisko należy eliminować „dziką eksploatację” i nie dopuszczać do podejmowania wydobywania kopalin bez wymaganej koncesji.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie powiatu głównymi surowcami są:

- Piaski i żwiry,
- Piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych,
- Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej,
- Surowce ilaste ceramiki budowlanej.

W poniższej tabeli zamieszczono charakterystykę eksploatowanych złóż zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.” opracowanym przez Państwowy Instytut Geologiczny:

Tab. 9. Złóża kopalin na terenie powiatu łomżyńskiego

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Bacze Suche	piaski i żwiry	Z	-	-	-
Bacze Suche dz.115		T	183	183	-
Boguszyce		E	161	-	10
Dębowo		E	118	-	1
Dębowo II		E	915	915	4
Drogoszewo		P	8818	-	-
Drogoszewo 2		R	297	-	-

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Drogoszewo 3		R	283	-	-
Drogoszewo 5		Z	73	-	-
Drogoszewo 6		Z	119	-	-
Drogoszewo IX		R	256	-	-
Drogoszewo VIII		E	190	-	17
Elżbiecin I		Z	59	-	-
Gałkówka		T	349	349	-
Gałkówka-Zaruzie		P	11671	-	-
Górki		T	239	-	-
Grądy I		Z	Tylko pzb.	-	-
Grądy I/1		E	16	-	6
Grądy II		R	Tylko pzb.	-	-
Grzymały		R	2236	2236	-
Grzymały Szczepankowskie		R	250	-	-
Jarnuty		E	104	-	8
Jedwabne		Z	403	-	-
Jedwabne 2		M	-	-	-
Jedwabne 4		M	-	-	-
Jedwabne 5		E	183	-	22
Jedwabne II		R	6395	-	-
Kaimy 3		E	173	-	37
Kaimy IV		E	2794	349	81
Kalinowo		R	95	-	-
Kisielnica		E	189	-	29
Kisielnica I		R	316	-	-
Kisielnica II		E	4811	3454	0
Kisiołki		R	1028	-	-
Kobylin		T	92	-	-
Kobylin I		R	2317	2317	-

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Kołaczki-Lemiesze		R	396	-	-
Kownaty		E	262	-	15
Kucze Małe		Z	51	-	-
Kupiski		R	149	149	-
Kupiski Nowe II		T	482	220	-
Kupiski Nowe II dz.970		R	246	-	-
Kupiski Nowe III		Z	81	-	-
Mątwica 1		R	1761	-	-
Mątwica 2		R	309	-	-
Mątwica 3		E	243	-	10
Mątwica 4		R	301	-	-
Mątwica 5		E	354	-	1
Mątwica 6		E	4893	4893	62
Mątwica VII		E	3658	1638	303
Murawy		R	427	-	-
Nagórki		R	228	-	-
Nagórki 1		R	360	-	-
Nowe Bożejewo		P	3412	-	-
Nowogród		R	678	-	-
Piątnica Włosciańska		Z	-	-	-
Piątnica Włosciańska I		E	246	-	8
Pieńki Okopne		E	114	-	8
Podgórze II		R	Tylko pzb.	516	-
Podgórze III		R	277	-	-
Sławiec		R	310	-	-
Stare Duchny		R	1815	-	-
Stare Konopki		E	3400	3582	153
Stare Modzele 5		R	406	406	-

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Stare Modzele I		Z	1439	-	-
Stare Modzele II		Z	1347	-	-
Stare Modzele III		Z	145	-	-
Stare Ratowo		E	369	-	34
Uśnik Kolonia		R	831	-	-
Wiktorzyn		R	766	766	-
Zalesie Poczynki		R	860	-	-
Zaruzie		E	1092	1092	140
Zaruzie VI		E	Tylko pzb.	-	30
Śniadowo	Piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych	Z	975,76	-	-
Podgórze	Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej	P	8652	-	-
Śniadowo		R	427,7	-	-
Mątwica	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z	1672	-	-

Oznaczenia stanu zagospodarowania złoża:

R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategorie A+B+C₁),

Z - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane,

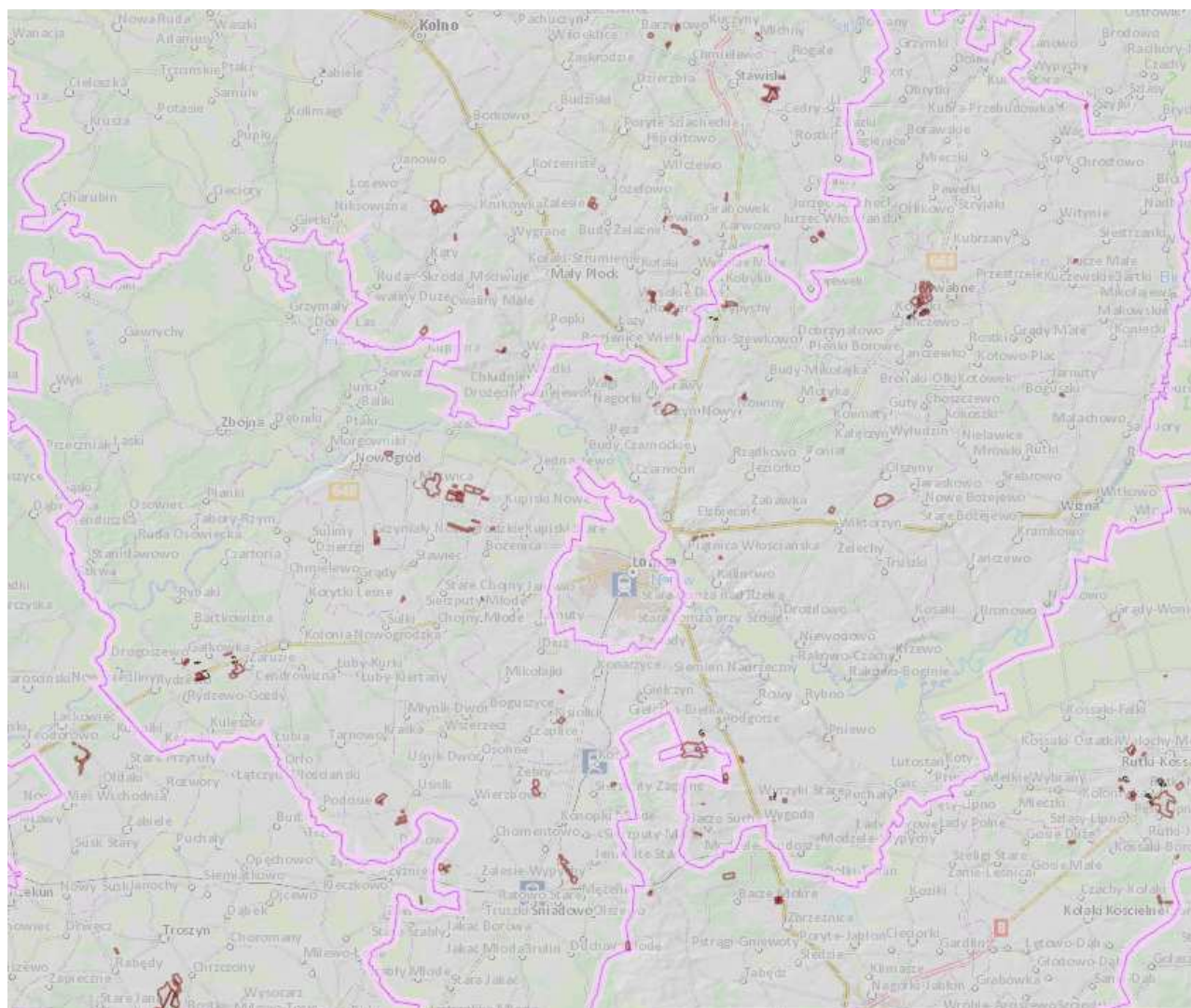
E - złożo eksploatowane,

T - złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo,

P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie (kategoria C₂).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2020 r.

Roźmieszczenie złóż na obszarze powiatu przedstawiono na poniższej rycinie.

Ryc. 10. Złoża kopalin na obszarze powiatu łomżyńskiego

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl/>

3.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Delegatura WIOŚ w Łomży prowadzi "Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii".

W rejestrze tym znajdują się aktualnie trzy jednostki położone na terenie powiatu:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy (amoniak w instalacji chłodniczej - ok. 5 Mg, kwas azotowy -ok. 3 Mg, wodorotlenek sodu -ok. 10 Mg) - Podstawowym źródłem zagrożenia jest amoniakalna instalacja chłodnicza. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem amoniaku, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, w stopniu stwarzającym zagrożenie dla ludności, również poza granicami zakładu. Zagrożenie to jest poważne ze względu na znaczną gęstość zaludnienia w sąsiedztwie zakładu, szczególnie od strony północnej i wschodniej. Awaria

związana z uwolnieniem się kwasu azotowego lub wodorotlenku sodu może spowodować zanieczyszczenie gleby i wód podziemnych, a w przypadku przedostania się tych substancji do kanalizacji deszczowej, także wód rzeki Narwi. W 2015 roku Delegatura WIOŚ w Łomży prowadziła kontrolę kompleksową obejmującą zagadnienia ujęte w pozwoleniu zintegrowanym. W 2017 roku zakład nie był kontrolowany w tym zakresie,

- „SCANDIC FOOD” Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład w Chojnach Starych (amoniak w instalacji chłodniczej - ok. 4000 kg) - Podstawowym źródłem zagrożenia jest amoniakalna instalacja chłodnicza. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem amoniaku, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, również poza granicami zakładu, co może stanowić zagrożenie dla mieszkańców wsi Chojny Stare. W 2017 roku zakładu nie kontrolowano w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom,
- AXO Daniel Bałdyga Chłodnia w Jezioroku (amoniak w instalacji chłodniczej - ok. 4000 kg - ilość max. 5 Mg) - Podstawowym źródłem zagrożenia jest amoniakalna instalacja chłodnicza. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem amoniaku, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, poza granicami zakładu, co może spowodować zagrożenie dla mieszkańców wsi Jezioroko (200 m od zwartej zabudowy), a szczególnie mieszkańców najbliższej położonego gospodarstwa (ok. 50m). Kontrolę w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przeprowadzono w dniach 30-31.03.2015 roku. Kontrola objęła lata 2013-2014. Chłodnia posiada system sygnalizacji amoniaku (SSA), posiadający przegląd okresowy z dnia 05.01.2015r. Wynik prób pozytywny. W wyniku kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. W 2017 roku podmiot nie był kontrolowany w tym zakresie.

Na terenie Powiatu Łomżyńskiego znajduje się również instalacja do uboju zwierząt o zdolności produkcyjnej ponad 50 ton tusz na dobę - Ubojnia Zwierząt Robert Rytel w miejscowości Podgórze, gm. Łomża. Od kilku lat zakład ten systematycznie się rozbudowuje, a w 2017 r. uzyskał pozwolenie zintegrowane. W instalacji wykorzystywane i magazynowane są następujące substancje powodujące ryzyko:

a) substancje wykorzystywane w instalacji chłodniczej:

- amoniak bezwodny NH_3 - jako główny czynnik chłodniczy - maksymalna ilość amoniaku w instalacji - 8334 kg;
- glikol etylenowy $\text{C}_2\text{H}_6\text{O}_2$ - jako czynnik pośredni - maksymalna ilość glikolu etylenowego w instalacji - 6000 kg = ok. 5600 dm³;

b) gaz opałowy - opał kotła gazowego- skroplony gaz ziemny LNG (powyżej 90% CH₄) - maksymalna ilości skroplonego gazu LNG w zbiorniku - 60 m³;

c) gaz technologiczny - stosowany do oształniania zwierząt - dwutlenek węgla CO₂ - maksymalna ilości skroplonego, schłodzonego dwutlenku węgla w zbiorniku - 20 090 dm³.

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu łomżyńskiego, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na trasach drogowych i kolejowych, ponieważ grożą one bezpośrednim skażeniem rzek. Przez teren powiatu łomżyńskiego wiodą trasy tranzytowe prowadzące ruch, w dużej mierze pojazdów ciężkich, w stronę granicy wschodniej.

Do źródeł zagrożenia na terenie powiatu łomżyńskiego należy zaliczyć gazociągi tranzytowe oraz sieci i instalacje gazowe - gazociąg tranzytowy Wyszaków - Białystok z odgałęzieniem do Łomży trasa - Zambrów - Puchały - Łomża. Powiat łomżyński należy do nielicznych powiatów w województwie podlaskim, który posiada podłączenie do sieci gazowej. Długość czynnej sieci gazowej w kolejnych latach powoli wzrasta.

W latach 2019-2020 na terenie powiatu łomżyńskiego nie odnotowano wystąpienia zdarzeń o charakterze poważnej awarii, stwarzających zagrożenie dla środowiska.

Na terenie Powiatu mogą wystąpić zdarzenia stwarzające zagrożenie dla ludzi, mienia i środowiska wymagające prowadzenia akcji ratowniczych kwalifikowanych jako ratownictwo techniczne, a są to: katastrofy i awarie budowlane, awarie infrastruktury komunalnej, wywroty drzew, rusztowań, dźwigów oraz zdarzenia spowodowane siłami natury.

Na terenie Powiatu mogą wystąpić zagrożenia spowodowane nagłym przejściem frontów atmosferycznych - powodzie, huragany, pożary, susze, gradobicia. Gwałtowne burze z gradobiciem, czyniące znaczne spustoszenia w zagrodach i na polach są również dużym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego. Susza, powoduje wyschnięcie cieków, obniżenie się poziomu wód gruntowych, znaczne obniżenie się poziomu wód w rzekach. Skutkiem suszy jest więc zwiększenie stężeń zanieczyszczeń w wodach, śnięcie ryb w rzekach, usychanie upraw rolnych i leśnych. Takie zagrożenie występuje głównie w wymiarze lokalnym.

Niebezpieczeństwo pożarowe w powiecie stwarzają przede wszystkim indywidualne gospodarstwa rolne, obszary leśne, oraz obiekty użyteczności publicznej. Najwięcej pożarów powstaje w gospodarce rolnej i lokalach mieszkalnych.

4.CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja „Programu ochrony środowiska powiatu łomżyńskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024” zakłada:

- zrównoważony rozwój,
- zachowanie i ochronę bogactw przyrodniczych i krajobrazowych, utrzymanie dziedzictwo przyrodnicze z unikalnymi obszarami parku narodowego i parków krajobrazowych,
- gospodarkę niskoemisyjną,
- wysoką świadomość znaczenia środowiska i jego zagrożeń,
- ochronę krajobrazu,
- zasoby leśne powiatu zintegrowane, bez względu na właściciela,
- poprawa efektywności energetycznej, ograniczenie niskiej emisji i wykorzystywanie w jak największym stopniu OZE,
- Puszcza Kurpiowska, w tym Puszcza Zielona ważnym walorem środowiska powiatu. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów środowiska naturalnego.

Misja Programu to: Od Biebrzy przez Narew po Pisę. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie unikalnych zasobów środowiska przyrodniczego drogą rozwoju powiatu łomżyńskiego.

Powyższa misja jest realizowana poprzez priorytety i działania ekologiczne, z którymi będą spójne gminne priorytety i działania planowane w programach ochrony środowiska. Program jest realizowany przez cele długoterminowe, nazywane dalej priorytetami oraz przez cele krótkoterminowe (szczegółowe) w ramach każdego z celów długoterminowych.

Priorytet 1 - Ochrona atmosfery

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

- ograniczenie zanieczyszczeń atmosfery - redukcja zanieczyszczeń do powietrza,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną,

- redukcja do 2020 roku emisji gazów cieplarnianych,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budynków inwestorów prywatnych,
- budowa czy też modernizacja systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej oraz budynkach prywatnych z możliwością wykorzystania - gdzie to możliwe - odnawialnych źródeł energii (np. drewno, wody geotermalne, energia słoneczna, biomasa, biogaz),
- modernizacja procesów technologicznych na energo- i wodooszczędne oraz niskoemisyjne, a ponadto stosowanie urządzeń technicznych ograniczających bądź eliminujących hałas, wibracje i promieniowanie niejonizujące.

Priorytet 2 - Zmniejszenie zanieczyszczenia i ochrona przed zagrożeniami środowiska naturalnego oraz monitoring środowiska

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

- budowa płyt gnojowych, zbiorników na gnojówkę i gnojownicę w rodzinnych gospodarstwach rolnych o skoncentrowanej produkcji zwierzęcej i wyposażenie tych gospodarstw w specjalistyczne urządzenia do zagospodarowania tych nawozów,
- racjonalne czerpanie z zasobów środowiska naturalnego,
- bieżąca aktualizacja informacji o stanie środowiska i jego ochronie,
- ocena stanu sanitarno-epidemiologicznego i weterynaryjnego na terenie powiatu,
- ocena stanu ochrony środowiska i ochrony roślin na terenie powiatu.

Priorytet 3 - Ochrona wód i racjonalna gospodarka wodno - ściekowa

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

- zapewnienie oczyszczania ścieków zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi,
- budowa kanalizacji sanitarnej, modernizacja lub budowa oczyszczalni ścieków,
- rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej we wsiach o rozproszonej zabudowie np. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- modernizacja sieci wodociągowych,

- budowa kanalizacji deszczowej,
- modernizacja ujęć wody pitnej zmierzająca do spełnienia wymogów aktualnych rozporządzeń,
- budowa zbiorników małej i średniej retencji,
- przywrócenie prawidłowego funkcjonowania melioracji terenów zagrożonych deficytem wodnym.

Priorytet 4 - Unikanie zagrożeń ekologicznych i racjonalna gospodarka odpadami

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

- kompleksowa gospodarka odpadami,
- bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych,
- wymiana eternitowych pokryć dachowych zawierających azbest na materiały pokryciowe nie zawierające azbestu,
- uruchomienie właściwego systemu zagospodarowania padliny,
- wdrożenie przez wytwarzających odpady nowoczesnych sposobów postępowania z odpadami,
- spełnianie wymogów regionalnego systemu informacji o trasach przewozu i miejscach składowania materiałów niebezpiecznych,
- spełnianie wymogów regionalnego systemu wczesnego ostrzegania i wspieranie służb ratownictwa.

Priorytet 5 - Edukacja ekologiczna i wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych,
- propagowanie zasad zrównoważonego rozwoju,
- tworzenie lokalnych ośrodków edukacji ekologicznej,
- upowszechnienie ekologicznych metod gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie,
- promowanie ekologicznej działalności gospodarczej,

- upowszechnienie zasad gospodarowania wynikających z Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

5. STAN I OCENA WYKONANIA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Wymienione w poprzednim punkcie raportu priorytety (cele długoterminowe) oraz cele krótkoterminowe realizowane miały być poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym z zakresu ochrony środowiska.

Program zadaniowy przyjętych do realizacji w *Programie* obejmuje zadania własne Powiatu oraz zadania koordynowane:

- zadania własne samorządu gminnego - obejmowały przedsięwzięcia finansowane w całości lub w części ze środków pozostających w dyspozycji Powiatu,
- zadania koordynowane - realizowane przez samorządy terytorialne oraz podległe im jednostki oraz przez podmioty gospodarcze.

Powiat stara się na bieżąco wywiązywać z zadań środowiskowych, zarówno tych inwestycyjnych jak i tych realizowanych w ramach swojej działalności statutowej. Poniżej przedstawione zostało zestawienie pokazujące stopień realizacji zadań, jakie realizowane były w ubiegłych latach terenie powiatu łomżyńskiego.

Tab. 10. Stopień realizacji zaplanowanych przez starostwo powiatowe zadań własnych na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2019-2020.

Obszar interwencji	Nazwa zaplanowanego zadania	Sposób i termin realizacji	Koszty przedsięwzięcia (zł)	Źródła finansowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	Doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zawartych w decyzjach dotyczących ustanowienia stref ochronnych ujęć wody	Nie doskonalono nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zawartych w decyzjach dotyczących ustanowienia stref ochronnych ujęć wody ponieważ od kompetencji odnośnie wydawania pozwoleń wodnoprawnych i ustanawiania stref ochronnych ujęć przeszły do Wód Polskich i Wojewody	-	-
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA, ZAGROŻENIA HAŁASEM, POLE ELEKTROMAGNETYCZNE, GOSPODAROWANIE WODAMI, GOSPODARKA WODNO-	Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorządy, lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie - konkursy ekologiczne, akcje	Sprzątanie świata pod patronatem Fundacji Nasza Ziemia	2019 - 3 397,53zł	Środki własne
		Realizacja zadania publicznego „Dzień Ziół Narwiańskich” przez fundację Sztuk i Dialogu	Dotacja zadania publicznego w kwocie: 2019 r. - 1500 zł	Środki własne

Obszar interwencji	Nazwa zaplanowanego zadania	Sposób i termin realizacji	Koszty przedsięwzięcia (zł)	Źródła finansowania
ŚCIEKOWA, ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY, GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW, ZASOBY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	„Sprzątanie Świata”	NATURA-Inie LOKALNIE http://naturalnie.powiatlomzynski.pl/	Całkowity koszt kwalifikowany: 129 536,85 zł	Operacja współfinansowana ze środków UE w ramach Schematu II Pomocy technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Środki własne: 3613,30 zł
ZASOBY PRZYRODNICZE	Propagowanie modelu trwałego i zrównoważonego rozwoju poprzez upowszechnianie informacji na rzecz aktywnej ochrony środowiska	Nie realizowano zadań	-	-
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA, ZAGROŻENIA HAŁASEM, POLE ELEKTROMAGNETYCZNE, GOSPODAROWANIE WODAMI, GOSPODARKA WODNO- ŚCIEKOWA, ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY, GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW, ZASOBY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Wspieranie szkolnych kół zainteresowań, konkursów ekologicznych, „ekologizacji” obiektów dydaktycznych i otoczenia szkół	Konkurs plastyczny "Kozłek lekarski - niedoceniany przyjaciel" organizowany w ramach zadania "Dzień ziół narwiańskich" dofinansowanego przez Zarząd Województwa Podlaskiego i Powiat Łomżyński - 2019 r.	-	-
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW,	Monitoring zlikwidowanego mogiłnika	W latach 2019 - 2020 nie były wykonywane badania wody podziemnej wokół zlikwidowanego mogiłnika Zbójna-Dęniki. Ostatnie badanie przeprowadzone przez WIOŚ w 2016 r. nie wykazały obecności w wodzie DDT. Kolejne badanie planowane jest na rok 2021. (zgodnie z ustaleniami Starostwa Powiatowego w Łomży i WIOŚ badania będą wykonywane co 5 lat).	-	-
ZASOBY PRZYRODNICZE	Opiniowanie pod względem wpływu na środowisko gminnych planów zagospodarowania przestrzennego	Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów eksploatacji kruszywa naturalnego w obrębie wsi Stare Duchny, gm. Śniadowo - 09.2019 r.	-	-

Źródło: dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Łomży

W 2020 r. planowana była organizacja drugiej edycji programu NATURA-Inie LOKALNIE pod hasłem: „Życie i praca w zgodzie z naturą”, ale ze względu na stan epidemii COVID-19 na terenie całego kraju realizacja programu nie była możliwa.

Tab. 11. Zadania koordynowane zaplanowane do realizacji w „Programie ochrony środowiska powiatu łomżyńskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024”

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Planowany termin realizacji zadania
ZAGOSPODAROWANIE WODAMI	Efektywne zarządzanie zasobami wodnymi	Zadanie ciągłe
ZAGOSPODAROWANIE WODAMI	Ochrona zasobów i poprawa stanu wód podziemnych i powierzchniowych	Zadanie ciągłe
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Zwiększenie retencyjności zlewni oraz poprawa technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią oraz suszą hydrologiczną	Zadanie ciągłe
GLEBY	Ochrona gleb użytkowanych rolniczo	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Ograniczenie emisji niskiej	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Ograniczenie emisji z procesów przemysłowych, energetyki i elektrociepłowni	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacja zmian klimatu akustycznego	Zadanie ciągłe
POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Zadanie ciągłe
ZASOBY PRZYRODNICZE	Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych	Zadanie ciągłe
ZASOBY PRZYRODNICZE	Kształtowanie przestrzeni regionu z uwzględnieniem wartości przyrodniczych i krajobrazowych	Zadanie ciągłe
ZASOBY PRZYRODNICZE	Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	Zadanie ciągłe
GLEBY	Rozwój rolnictwa zrównoważonego i promocja produktów ekologicznych	Zadanie ciągłe
GLEBY	Zapobieganie rozpowszechnianiu GMO	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Zapewnienie ochronnych, gospodarczych i społecznych funkcji lasu oraz powszechnej ochrony lasów w związku z bieżącymi zagrożeniami	Zadanie ciągłe

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Planowany termin realizacji zadania
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii i ograniczanie skutków w przypadku jej wystąpienia	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Bezpieczny transport substancji niebezpiecznych	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA ZAGROŻENIA HAŁASEM POLE ELEKTROMAGNETYCZNE ZAGOSPODAROWANIE WODAMI GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ZASOBY GEOLOGICZNE GLEBY GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW ZASOBY PRZYRODNICZE ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Edukacja ekologiczna	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA ZAGROŻENIA HAŁASEM POLE ELEKTROMAGNETYCZNE ZAGOSPODAROWANIE WODAMI GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ZASOBY GEOLOGICZNE GLEBY GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW ZASOBY PRZYRODNICZE ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Realizacja programu, w tym współpraca z instytucjami zagranicznymi i krajowymi, administracją rządową i samorządową	Zadanie ciągłe
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA ZAGROŻENIA HAŁASEM POLE ELEKTROMAGNETYCZNE ZAGOSPODAROWANIE WODAMI GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ZASOBY GEOLOGICZNE GLEBY GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW ZASOBY PRZYRODNICZE ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Monitoring stanu środowiska, w tym bazy danych nt. emisji zanieczyszczeń powietrze, odpady, ścieki, hałas i in.	Zadanie ciągłe
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Wdrożenie i utrzymanie systemu zarządzania i informacji o środowisku	Zadanie ciągłe

Tab. 12. Zrealizowane inwestycje związane z ochroną środowiska na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2019-2020

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Gmina Jedwabne			
Budowa instalacji OZE na potrzeby mieszkańców gminy Jedwabne.	20.04.2018-25.04.2019 (w roku 2018 realizowano montaż instalacji fotowoltaicznych, zaś w roku 2019 realizowano montaż kolektorów słonecznych)	2 006 328,67 (montaż 32 instalacji fotowoltaicznych - 664 079,84; montaż 118 instalacji kolektorów słonecznych - 1 342 248,84)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego/ środki własne

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Przebudowa drogi gminnej 104671B we wsi Kubrzany, gm. Jedwabne (w tym budowa kanału deszczowego)	19.06.2019-30.10.2019 r.	142 812,29 - koszty poniesione na budowę kanału deszczowego	Fundusz Dróg Samorządowych/ Środki własne
Usuwanie wyrobów zawierających azbest terenu gminy Jedwabne	02.01.2020-31.10.2020	43 397,21	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku/środki własne
Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag	10.10.2019-30.09.2020	82 092,01 (inwestycja w trakcie realizacji koszty mogą ulec zmianie)	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Gmina Łomża			
Zakup pomp (2 szt.) do przepompowni ścieków	2019 wrzesień	14 357,44	ze środków: samorządów
Budowa sieci wodociagowych	-	98 750,17	ze środków: samorządów, zewnętrznych
Zakup dmuchawy bocznokanałowej do ścieków	2020 maj	8 049,26	ze środków: samorządów
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków	2019	ok. 266 000,00	ze środków: mieszkańców
Zakup pomp do kanalizacji ciśnieniowej (15 szt.)	2020 czerwiec	48 339,00	ze środków: samorządów
Stara Łomża przy Szosie ul. Parkowa - Kanalizacja deszczowa długość 346,5 m	odbiór 06.2019r.	1 686 599,01	własne
Stare Kupiski ul. Armii Krajowej - Kanalizacja deszczowa długość 2 130,90 m	odbiór 12.2019r.	6492414,92	ok. 2 700 588,11 FDS
Stare Kupiski ul. Janowska - Kanalizacja deszczowa długość 265,5 m	w trakcie realizacji	szacowane 993 282,85	ok. 519 730,57 FDS
Zawady ul. Konarska, ul. Boczna - Kanalizacja deszczowa długość 675,0 m	w trakcie realizacji	szacowane 2 499 999,99	ok. 1 345 103,58 FDS
Podgórze - budowa zbiornika retencyjnego objętość 390 m ³	realizacja do 12.2020r.	248157,35	własne
Jednaczewo ul. Szkolna, ul. Zielona , ul. Piaskowa - dwa zbiorniki: "górny" 16,8 m x 2,40 m i "dolny" 14,0 m x 4,20	09.2020r. - 09.2021r.	1534913,53	767 456,77 FDS
Usuwanie odpadów z folii rolniczych siatki i sznurka do owijania balotów i opakowań po nawozach i typu big bag	31.03.2020 - 31.10.2020	76 500,00	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Łomża	21.07.2020 - 31.10.2020	36 361,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
Gmina Miastkowo			
Budowa instalacji fotowoltaicznych i paneli solarnych na budynkach mieszkalnych	2019	162 750	Gmina- 37 300 mieszkańcy- 125 450

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2019	15 524,98	Gmina- 7 500 mieszkańcy 8 024,98
Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	2019	213 828,27	Gmina-83 477,80 EFRR-130 350,47
Budowa instalacji fotowoltaicznych i paneli solarnych na budynkach mieszkalnych	2020	200 000	Gmina- 50 000 mieszkańcy- 150 000
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2020	12 000	Gmina- 6 000 mieszkańcy 6 000
Usuwanie folii rolniczej i innych odpadów rolniczych	2020	42 615	NFOŚ i GW
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	2020	46 558,94	WFOŚ i GW- 8 107 gmina- 38 451,94
Gmina Nowogród			
Odnawialne źródła energii dla mieszkańców w gminie Nowogród	2019	1 485 423,56	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego RPOWP
Gmina Piątnica			
Przywrócenie zdegradowanej świetlicy w Nowym Cydzynie funkcji kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu - ETAP I	Do 11.2020	276 979,03 (dodatkowo inspektorzy)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
Przywrócenie zdegradowanej świetlicy w Nowym Cydzynie funkcji kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu - ETAP II	Do 01.2021	(w trakcie przetargu) II część zamówienia - 59 998,17	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
Remont budynku komunalnego przy ul. Stawiskowskiej 12 w Piątnicy Poduchownej - etap I	11.2019	139.900,00 zł	Wkład własny
Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej w gminie Piątnica - szkoła podstawowa w Kisielnicy,	07.2020	409 883,72	Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
Budowa garażu na potrzeby OSP w miejscowości Drozdowo	03.2020	320 000,00	Wkład własny
Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej w gminie Piątnica - świetlica wiejska w Kosakach	08.2020	35 079,60	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Działanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
Budowa systemu odwodnienia drogi gminnej Nr 105654B wraz z przebudową skrzyżowania z drogą powiatową Nr 1934B w miejscowości Kalinowo.	06.2019	238 151,38	Wkład własny

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Przebudowa drogi gminnej nr 105654B Kalinowo-Kalinowo Kolonia do drogi krajowej	07.2019	3.395.999,46	Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Przebudowa ciągów komunikacyjnych dróg gminnych w miejscowości Piątnica Poduchowna. Etap 1. Przebudowa ul. Ogrodowej i ul. Wesolej w miejscowości Piątnica Poduchowna wraz z przebudową skrzyżowania ww. ulic	Do 06.2020 r	1 214 080,81	Fundusz Dróg Samorządowych
Budowa dróg gminnych wewnętrznych w miejscowości Jezioro gm. Piątnica	Do 06.2020	2 680 412,79	Fundusz Dróg Samorządowych
Przebudowa drogi gminnej nr 104529 B Jurzec - Dobrzyjałowo - Cydzyn na odcinku Nowy Cydzyn - Budy Mikołajka (od skrzyżowania dróg gminnych do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1915 B)	10.2020	2 457 556,67	Fundusz Dróg Samorządowych
Zadania remontowe w ramach bieżącego utrzymania dróg, czy też Funduszy Sołeckich wsi.	Cały rok	438 449,49 Za 2019 r	Wkład własny
Przebudowa i rozbudowa obiektu mostowego JN101028662 w miejscowości Dobrzyjałowo wraz z przebudową i rozbudową dojazdów stanowiących drogę powiatową nr 1914B na odcinku Dobrzyjałowo - Pieńki Borowe oraz przebudowa i rozbudowa dojazdów stanowiących drogę powiatową nr 1914B na odc. Dobrzyjałowo - Pieńki Borowe w km 1+000,00 do km 2+395,36.	05.2020	Wkład Gminy 1 142 318,00	Zadanie realizowane było w ramach zawartych porozumień pomiędzy Gminą Piątnica a Powiatem Łomżyńskim,
Remont drogi powiatowej nr 1914B Górki - Dobrzyjałowo - Pieńki Borowe - Korytki - Kaimy w obrębie miejscowości Górki-Sypniewo.	01.2020	Wkład Gminy 38 464,00	Zadanie realizowane było w ramach zawartych porozumień pomiędzy Gminą Piątnica a Powiatem Łomżyńskim
Przebudowa drogi gminnej nr 109 671 B ul. Północna w Piątnicy	04.2021	940 503,20	Fundusz Dróg Samorządowych
Przebudowa drogi w m. Piątnica Włociańska do mostu Hubala (projekt)	2020	Wkład gminy 220 000	We współpracy z Powiatem Łomżyńskim
Powierzchniowe utwardzenie na drodze powiatowej w m. Górki Sypniewo	2020	Wkład gminy 135 000	We współpracy z Powiatem Łomżyńskim
Rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Gminy Piątnica w obszarze Aglomeracji Łomża (Kanalizacja w Drozdowie)	08.2019	2 890 000,00	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014- 2020
Modernizacja przepompowni ścieków w Piątnicy Poduchownej	07.2019	127 920,00	Wkład własny
Budowa odcinka sieci wodociągowej w m. Marianowo (nowe osiedle)	10.2019	131 150,00	Wkład własny
Budowa sieci wodociągowej w m. Piątnica ul. Polna	11.2019	33 800,00	Wkład własny
Zakup dwóch pomp głębinowych do SUW Dobrzyjałowo i Piątnica	09.2019	18 255,35	Wkład własny

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Budowa kanału deszczowego fi 400 mm z odgałęzieniem fi 300 mm w Piątnicy Poduchownej	10.2020	71 955,00	Wkład własny
Budowa linii kablowej niskiego napięcia przeznaczonej do zasilania studni głębinowej nr 3 w Piątnicy Poduchownej	Do 31.10.2020	27 404,40	Wkład własny
Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej na terenie gminy Piątnica	10.2020	70 598,40	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Piątnica w 2020	10.2020	38 235,54	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Piątnica w 2019	2019	197 443,49	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Działania 6.1. Efektywny system gospodarowania odpadami
Dofinansowanie do budowy przydomowej czyszczalni ścieków od 2019 r.	Od 2019	2 500,0 zł (kwota dofinansowania)	Wkład własny
Odbiór padłych zwierząt z terenu gminy Piątnica	Zapytanie ofertowe na każdy rok	Od 2019 do 2020 6 912,00	Wkład własny
Akcja sprzątane świata	cykliczna	Ok. 500	Wkład własny
Gmina Przytuły			
Energia odnawialna dla mieszkańców Gminy Przytuły	29.03.2018-30.09.2019	2 237 915,70	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Wagach	18.12.2018-22.06.2020	1 161 530,33	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Usuwanie wyrobów zawierających azbest terenu gminy Przytuły	02.01.2020-31.10.2020	15.026,74	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku/środki własne
Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania bałotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag	10.10.2019-30.09.2020	64 043,10 (inwestycja w trakcie realizacji koszty mogą ulec zmianie)	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Gmina Śniadowo			
Budowa stacji uzdatniania wody w Wierzbowie oraz budowa wodociągowej sieci magistralnej, odcinków wodociągu spinającej istniejącą sieć w Gminie Śniadowo	2018-2019	3 852,688,00	Środki własne środki zewnętrzne
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śniadowo	2020	30130,00	WFOŚiGW
Gmina Wizna			
Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Wizna	2020	574 410 zł brutto	UE, ŚRODKI WŁASNE

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wizna	2020	32 062,50 zł	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Białymstoku, ŚRODKI WŁASNE
Gmina Zbójna			
Centrum Kultury Kurpiowskiej - modernizacja przedszkola w Zbójnej - pompy ciepła	2020 r. (w trakcie realizacji)	390 094, 97	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zbójna	2020 r. (w trakcie realizacji)	10 629,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej w Białymstoku
Powiatowy Zarząd Dróg w Łomży			
Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 1905B w m. Kuzie, gm. Zbójna	8.08.2019r. 31.10.2019r.	1 547 354,33 zł	Środki własne: 613 771,25zł Środki Gminy: 200 000,00zł Dotacja FDS: 733 583,08 zł
Przebudowa i rozbudowa dojazdów stanowiących drogę powiatową nr 1914B na odcinku Dobrzyjałowo - Pieńki Borowe w km 1+000,00 do km 2+395,36, gm. Piątnica i gm. Jedwabne	9.10.2019r. 29.11.2019r.	1 839 636,97zł	Środki własne: 190 555,39 zł Środki Gminy Jedwabne: 138 350,00 zł Środki Gminy Piątnica: 39 022,00 zł Dotacja FDS: 1 471 709,58 zł
Rozbudowa drogi powiatowej nr 1948B w km 1+570,78-2+400 w m. Konarzyce, ul. Młynarska, gm. Łomża	24.06.2019r. 31.10.2019r.	1 696 763,47zł	Środki własne: 479 816,86 zł Środki Gminy: 463 519,00zł Dotacja FDS: 753 427,61zł
Przebudowa drogi powiatowej nr 1946B Chojny - Szczepankowo Osobne - Wierzbowo Chomentowo - Śniadowo na odcinku Osobne - Śniadowo od km 0+000,00 do km 2+800,00 dł. 2,8km, gm. Śniadowo	3.10.2019r. 29.11.2019r.	3 046 335,17zł	Środki własne: 320 879,75 zł Środki Gminy: 319 382,52 zł Dotacja FDS: 2 406 072,90zł
Remont drogi powiatowej nr 1944B Jemielite - Wypychy - Sierzputy - Marki na odcinku o długości ok 315, gm. Śniadowo	12.07.2019r. 27.11.2019r.	108 220,32 zł	Środki własne: 10 648,06zł Środki Gminy: 10 996,00zł Dotacja FDS: 86 576,26 zł
Remont odcinka drogi powiatowej nr 1914B o długości ok 990m, położonego na dz. nr 166/2, obręb Górki Sypniewo, gm. Piątnica	12.07.2019r. 04.12.2019r.	382 334,73zł	Środki własne: 38 018,62 zł Środki Gminy: 38 464,00 zł Dotacja FDS: 305 852,11 zł
Remont drogi powiatowej nr 1910B Miastkowo - Czartoria na odcinku o dł. ok 990m, gm. Miastkowo	12.07.2019r. 18.12.2019r.	447 719,16zł	Środki własne: 44 797,84 zł Środki Gminy: 44 746,00 zł Dotacja FDS: 358 175,32 zł
Remont drogi powiatowej nr 1953B oraz 1954B Szczepankowo - Wszerzecz na odcinku o długości ok 990 m, gm. Śniadowo	12.07.2019r. 18.12.2019r.	394 144,07zł	Środki własne: 41 611,79 zł Środki Gminy: 41 560,00 zł Dotacja FDS: 310 972,27 zł

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Remont drogi powiatowej nr 1909B Jankowo Młodzianowo - Jankowo Skarbowo na odcinku o dł. ok 990m, gm. Nowogród	12.07.2019r. 18.12.2019r.	418 017,71zł	Środki własne: 47 180,09zł Środki Gminy: 47 150,00 zł Dotacja FDS: 323 687,62 zł
Remont drogi powiatowej nr 1967B Zanklewo - Sieburczyn dł. 350m w km 3+905 - 4+255, gm. Wizna	03.04.2019r. 15.09.2019r.	1 055 880,01zł	Środki własne: 167 590,01 zł Środki Gminy: 160 210,00zł Dotacja: 728 080,00 zł
Remont chodnika w pasie drogi powiatowej nr 2609B na dł. ok 179,0m położonego na dz. nr 1511/2, obręb Nowogród, gm. Nowogród	6.11.2019r. 2.12.2019r.	20 830,83 zł	Środki własne: 20 830,83zł
Remont odcinka chodnika w pasie drogi powiatowej nr 1928B, na dł. ok 200,0m położonego na dz. nr 810 obręb Jedwabne, gm. Jedwabne	5.11.2019r. 3.12.2019r.	24 823,14 zł	Środki własne: 24 823,14 zł
Remont drogi powiatowej nr 1962B Wizna - Srebrowo - Mrówki - Nietawice - Kokoszki - Guty - Kownaty na odc. dł. ok 990m, gm. Wizna	12.08.2019r. 23.08.2019r.	131 559,57zł	Środki własne: 69 279,57zł Środki Gminy: 62 280,00zł
Utwardzenie płytami ażurowymi pobocza w ciągu drogi powiatowej nr 1964B na odcinku od m. Janczewo do m. Bożejewo o dł. ok 450m, gm. Wizna	1.07.2019r. 11.07.2019r.	19 572,78 zł	Środki własne: 9 786,39 zł Środki Gminy: 9 786,39 zł
Remont istniejącej nawierzchni dróg powiatowych nr 1920B oraz 1921B w obrębie m. Pawełki, gm. Jedwabne	17.09.2019r. 27.09.2019r.	93 495,99 zł	Środki własne: 47 495,99zł Środki Gminy: 46 000,00zł
Remont dr. pow. nr 1928B na odc. Siestrzanki - Mocarze o dł. ok 990m, gm. Jedwabne	11.09.2019r. 25.09.2019r.	204 236,59 zł	Środki własne: 102 118,30zł Środki Gminy: 102 118,29zł
Remont istniejącej nawierzchni bitumicznej drogi powiatowej nr 1889B na odc. Dębniaki - Dobry Las o dł. ok 500m, gm. Zbójna	13.08.2019r.	30 072,27 zł	Środki własne: 30 072,27 zł
Remont istniejącej nawierzchni bitumicznej drogi powiatowej nr 1937B w m. Siemień Nadrzeczny o dł. ok 450m, gm. Łomża	12.08.2019r. 16.08.2019r.	29 111,02zł	Środki własne: 29 111,02zł
Remont chodnika dr. pow. nr 1914B w m. Górki Sypniewo, gm. Piątnica	15.07.2019r. 24.07.2019r.	10 165,44 zł	Środki własne: 10 165,44zł
Przebudowa i rozbudowa obiektu mostowego JN101028662 w miejscowości Dobrzyjałowo wraz z przebudową i rozbudową dojazdów stanowiących drogę powiatową nr 1914B na odcinku Dobrzyjałowo - Pieńki Borowe, gm. Piątnica	16.09.2019 21.05.2020	4 051 038,62	Środki własne: 1 131 399,62 zł Środki Gminy: 1 103 296,00 zł Dotacja z rezerwy: 1 816 403,00 zł
Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 1937B Stara Łomża nad Rzeką - Siemień - Rybno - Pniewo - Etap I, km rob. 0+000,00-2+245,70, gm. Łomża	w trakcie realizacji - planowany termin zakończenia: 13.11.2020r.	4 120 030,95 zł	Środki własne: 469 415,48 zł Środki Gminy: 466 417,00 zł Dotacja FDS: 3 184 198,47 zł
Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 1922B Jedwabne - Bronaki Pietrasze - dr. woj. nr 668 o dł. ok 2960,03m, gm. Jedwabne	inwestycja w trakcie realizacji - planowany termin zakończenia: 13.11.2020r.	4 157 743,92 zł	Środki własne: 438 587,10 zł Środki Gminy: 436 129,00 zł Dotacja FDS: 3 283 027,82 zł

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Przebudowa drogi powiatowej nr 677 - Sierpudy Marki - Stacja Śniadowo - Stare Duchny - Grabowo na odcinku Stacja Śniadowo - Stare Duchny w lok. 1+825,0 -2+731,46, gm. Śniadowo	inwestycja w trakcie realizacji - planowany termin, zakończenia: 13.11.2020r.	868 265,68 zł	Środki własne: 86 826,14 zł Środki Gminy: 86 827,00 zł Dotacja FDS: 694 612,54zł
Remont drogi powiatowej nr 1909B Jankowo Skarbowo - Sulimy - dr 645 o dł. odc. 990 m, gm. Nowogród	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r.	642 206,00 zł	Środki własne: 131 441,00 zł Środki Gminy: 131 442,00zł Dotacja FDS: 379 323,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1909B Sławiec do drogi pow. nr 1912B o dł. odc. ok 500 m, gm. Nowogród	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	311 555,00 zł	Środki własne: 65 311,00 zł Środki Gminy: 65 311,00 zł Dotacja FDS: 180 933,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1938B Nowe Wyrzyki - Milewo o długości odcinka ok 990m, gm. Łomża	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	1 034 123,00zł	Środki własne: 209 825,00zł Środki Gminy: 209 825,00zł Dotacja FDS: 614 473,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1954B Szczepankowo -Wszerecz o dł. odc. ok 990 m, gm. Śniadowo	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	502 253,00 zł	Środki własne: 103 451,00 zł Środki Gminy: 103 451,00 zł Dotacja FDS: 295 351,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1996B Śniadowo - Brulin o dł. odc. ok. 990 m, gm. Śniadowo	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	677 217,00 zł	Środki własne: 138 443,00 zł Środki Gminy: 138 444,00 zł Dotacja FDS: 400 330,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1933B Piątnica Włościańska - Łomża o długości odc. ok 727m, gm. Piątnica	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	1 081 670,00 zł	Środki własne: 219 431,00 zł Środki Gminy: 214 430,00 zł Dotacja FDS: 642 809,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1834B Konopki Chude - Borawskie o długości odcinka ok. 990 m, gm. Jedwabne	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	887 843,00 zł	Środki własne: 180 569,00 zł Środki Gminy: 180 569,00 zł Dotacja FDS: 526 705,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1821B w m. Wilamowo o dł. odc. ok. 990 m, gm. Przytuły	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	1 026 619,00 zł	Środki własne: 208 324,00 zł Środki Gminy: 208 324,00 zł Dotacja FDS: 609 971,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1962B Wizna - Srebrowo o dł. odc. ok. 990 m, gm. Wizna	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	931 682,00 zł	Środki własne: 189 337,00 zł Środki Gminy: 189 336,00 zł Dotacja FDS: 553 009,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1914B Górki Sypniewo -Górki Szewkowo o dł. odc. ok 990 m , gm. Piątnica	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	643 367,00 zł	Środki własne: 131 647,00 zł Środki Gminy: 131 674,00 zł Dotacja FDS: 380 019,00 zł
Remont drogi powiatowej nr 1957B Rydzewo - Kuleszka o długości odcinka ok 990m, gm. Miastkowo	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r	683 033,00 zł	Środki własne: 139 607,00 zł Środki Gminy: 139 607,00 zł Dotacja FDS: 403 819,00 zł

Inwestycja	Termin realizacji	Koszty (zł)	Źródła finansowania
Remont drogi powiatowej nr 1964B w m. Janczewo o dł. odc. ok. 990 m, gm. Wizna	planowany termin zakończenia: 31.11.2020r.	619 812,00 zł	Środki własne: 126 963,00zł Środki Gminy: 126 962,00 zł Dotacja FDS: 365 887,00 zł
Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 1946B w m. Osobne, gm. Śniadowo	planowany termin zakończenia: 31.12.2020r.	92 250,00 zł	Środki własne: 46 125,00 zł Środki Gminy: 46 125,00 zł
Budowa chodnika i parkingów w ciągu drogi powiatowej nr 1938B w m. Wygoda (ulica Kościelna) gm. Łomża	planowany termin zakończenia: 31.12.2020r.	169 430,00	Środki własne: 84 715,00 zł Środki Gminy: 84 715,00 zł
Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 1946B w m. Chojny Młode, gm. Łomża	planowany termin zakończenia: 31.12.2020r.	162 873,00	Środki własne: 81 436,00zł Środki Gminy: 84 437,00 zł
Muzeum Przyrody - Dwór Lutostawskich w Drozdowie			
Zakup i montaż pieca na pellet	2020	90.000,00	Muzeum Przyrody - Dwór Lutostawskich w Drozdowie ok. 20.000,- Starostwo Powiatowe w Łomży ok. 70.000,-
Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie			
Głęboka termomodernizacja budynków szkolnych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie	2016-2023	35 091 859,02	85% NFOŚiGW 15% środki krajowe

6. WNIOSKI

Przedmiotowy „Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Łomżyńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 za okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r.”, pokazuje zadania zrealizowane przez powiat w zakresie ochrony środowiska. Zadania te służyły poprawie środowiska naturalnego i wynikały z ww. Programu.

Fundamentalnym założeniem w tworzeniu Programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Analiza zadań zrealizowanych w latach 2019-2020 pokazuje, że Starostwo Powiatowe w Łomży (wraz z jednostkami podległymi) oraz gminy powiatu łomżyńskiego podjęły działania w zakresie realizacji zadań wpisujących się w cele długoterminowe (priorytety):

- Ochrona atmosfery - zadania takie jak: modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej, termomodernizacja budynków, budowa instalacji fotowoltaicznych i solarnych;
- Ochrona wód i racjonalna gospodarka wodno-ściekowa - zadania takie jak: rozwój nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa oczyszczalni przydomowych;
- Unikanie zagrożeń ekologicznych i racjonalna gospodarka odpadami - zadania takie jak: usuwanie wyrobów zawierających azbest, usuwanie folii rolniczej i innych odpadów rolniczych.
- Edukacja ekologiczna i wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa - zadania takie jak: akcje „Sprzątania świata”, „Dzień Ziół Narwiańskich”, projekt „NATURA-Inie LOKALNIE” w tym I Kongres Rolnictwa Ekologicznego w Łomży.

Niektóre z zadań wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Łomżyńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” wymagają znacznych nakładów finansowych, przez co nie dochodziło do ich realizacji bądź przesunięcia na lata następne. W takim przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie. Obowiązek aktualizacji Programów ochrony środowiska, umożliwia doprowadzenie zapisów Programu do zgodności z obowiązującymi przepisami jak również z aktualnymi potrzebami powiatu.

Podsumowując należy stwierdzić, że cele i priorytety założone w Polityce ekologicznej państwa sukcesywnie i w miarę możliwości są realizowane na terenie powiatu łomżyńskiego poprzez cele i zadania określone w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Łomżyńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”. Powiat wprowadza w życie przepisy obowiązującego prawa, przez co prowadzi efektywne zarządzanie środowiskiem wsparte mechanizmami chroniącymi to środowisko.

SPIS RYCIN

RYC. 1. POŁOŻENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.	4
RYC. 2. POWIAT ŁOMŻYŃSKI.	5
RYC. 3. GRANICE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO NA TLE PODZIAŁU FIZYCZNOGEOGRAFICZNEGO POLSKI.	6
RYC. 4. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W LATACH 2010-2019.	7
RYC. 5. UDZIAŁY % EMISJI PYŁU PM _{2,5} ZE ŹRÓDEŁ O MOCY 1-50 MW W STĘŻENIACH ŚREDNIOROCZNYCH PM _{2,5} W STREFIE PODLASKIEJ W 2018 R.	12
RYC. 6. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	16
RYC. 7. LESISTOŚĆ W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM W 2019 R. Z PODZIAŁEM NA GMINY.	20
RYC. 8. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	21
RYC. 9. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE SELEKTYWNE W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	22
RYC. 10. ŻŁOŻA KOPALIN NA OBSZARZE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO.	32

SPIS TABEL

TAB. 1. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W PODZIALE NA GMINY W 2019 R.	7
TAB. 2. INSTALACJE NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO POSIADAJĄCE POZWOLENIE ZINTEGROWANE.	8
TAB. 3. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	10
TAB. 4. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM W CIĄGU ROKU.	15
TAB. 5. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM W 2018 R.	17
TAB. 6. LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	18
TAB. 7. ODPADY WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE Z WYŁĄCZENIEM ODPADÓW KOMUNALNYCH) W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	23
TAB. 8. DŁUGOŚĆ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH (DRÓG DLA ROWERÓW) W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM.	26
TAB. 9. ŻŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO.	28
TAB. 10. STOPIEŃ REALIZACJI ZAPLANOWANYCH PRZEZ STAROSTWO POWIATOWE ZADAŃ WŁASNYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W LATACH 2019-2020.	38
TAB. 11. ZADANIA KOORDYNOWANE ZAPLANOWANE DO REALIZACJI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO NA LATA 2017 - 2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021 - 2024”	40
TAB. 12. ZREALIZOWANE INWESTYCJE ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W LATACH 2019-2020.	41

SPIS LITERATURY

1. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, 2015 r.).
2. Program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.
3. Prognoza oddziaływania na środowisko program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.
4. Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022.
5. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 oraz planu inwestycyjnego.
6. Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu łomżyńskiego za rok 2017, Łomża, grudzień 2018.
7. Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, aktualizacja 2020 r.
8. Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 roku, kwiecień 2018.
9. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2018, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2019.
10. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2019, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2020.
11. Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2017 roku, WIOŚ Białystok, maj 2018 r.
12. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 w województwie podlaskim, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, czerwiec 2020.
13. Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2017 roku, czerwiec 2018.
14. Syntetyczny raport z klasyfikacji i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, wrzesień 2020 r.

15. Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2017 roku, kwiecień 2018.
16. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2018, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, grudzień 2019.
17. Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2019 roku, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, czerwiec 2020.
18. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3000000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami LDWN i LN, Białystok, październik 2019.
19. Raport o stanie powiatu łomżyńskiego - rok 2019.
20. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200023 Dolina Pisy, data aktualizacji: 2019-12.
21. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200020 Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie, data aktualizacji: 2019-11.
22. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200024 Ostoja Narwiańska, data aktualizacji: 2019-11.
23. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200008 Dolina Biebrzy, data aktualizacji: 2020-02.
24. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLB140014 Dolina Dolnej Narwi, data aktualizacji: 2019-11.
25. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLB200008 Przełomowa Dolina Narwi, data aktualizacji: 2019-11.
26. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLB200005 Bagno Wizna, data aktualizacji: 2019-11.
27. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLB200006 Ostoja Biebrzańska, data aktualizacji: 2019-11.

ZASOBY INTERNETOWE

1. Strona Głównego Urzędu Statystycznego - www.stat.gov.pl
2. Strona Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku - www.wios.bialystok.pl
3. Strona Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska - www.gdos.gov.pl oraz www.geoserwis.gdos.gov.pl
4. Strona Ministerstwa Środowiska - www.mos.gov.pl
5. Strona Natura 2000 - www.natura2000.gdos.gov.pl
6. Strona Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody - www.crfop.gdos.gov.pl
7. Strona Państwowego Instytutu Geologicznego - www.pgi.gov.pl